

SAMBAND

No. 60. April 1913.

"Samband" udkommer hver maaned, er tilegnet bygdelaagbevaegelsen og vil soege at fremme bygdelaagens formaal og virke for deres fremgang og trivsel. En flerhed af dem har enten tilsagt det sin stotte eller anbefaler det til sine medlemmer. Abonnementspris, \$1.00 aaret; enkelte hefter 10 cents hvert.

Udgives af SAMBAND PUBLISHING ASSOCIATION, 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Bestyrer og redaktør:

A. A. Veblen.

ISSUED MONTHLY AT MINNEAPOLIS, MINN.

Entered as second-class matter December 5, 1910, at the post office at Minneapolis, Minn., under the Act of March 3, 1879.

STØRRE SAMBAND

Samband er ivaar blevet udvidet med tilsætning af 16 sider. Et aar siden tilsattes 16 sider til den oprindelige størrelse af 32 sider. Det er altsaa omtrent dobbelt saa stort som vi begyndte med, og indeholder 64 sider foruden omslaget. Denne udvidelse haaber vi blir paa-skjønnet, og det beror paa vore læseseres virksomhed for Sambands udbredelse hvor snart vi kan belønne dem med end mere forstørrelse. For at opmuntre dertil gjør vi følgende liberale tilbud:

Gamle abonnenter paa Samband, som har betalt eller betaler sin egen fulde kontingent af \$1.00 aaret, i forskud, til September 1913 eller senere, vil bli tilstaaet

40 Procent Rabat

paa kontingent for nye hel-aars abonnenter som de sikrer os inden 1ste Mai 1913.

Læser:—Vil du forære din ven et aars abonnement, saa koster det dig blot 60 cents, forudsat at du selv har betalt eller betaler for et aar i forskud.

Vil du sende Samband et aar til din far, bror, el'er ven hjemme i Norge, saa kan du gjøre det for 60 cents, skjønt vi strengt taget ikke har raad dertil fordi portoer er saa høi did.

Men vi vil at man derhjemme skal læse vort blad og bli kjendt med dets maal og virke, og vi er derfor villig til at ta endog et lille tab for at opnaa denne hensigt.

Tag nu et tag i vaar og hjælp med bladets udbredelse. Flere abonnenter betyr forbedret og udvidet tidsskrift til gamle og nye abonnenters fordel. At opnaa dette maa ske gjennem vore læseseres hjælp og bestræbelser. Skal man faa abonnenter maa man tinge dem, og man maa huske at det er et norsk særmerke at "la sig bea," og ikke gi sig for snart.

Og det er ikke blot folk tilhørende visse bygdelag som man bør faa interesseret, men medlemmer af alle lagene — folk fra alle hjemlandets bygdestrøg.

Denne henvendelse er stilet til hver velvillig læser. Enhver bør selv gjøre noget, thi han høster jo selv gavn deraf og gjør tillige vel mod dem han faar med paa listen. Overlader du det til de andre og selv intet gjør, saa blir der intet af det. Alles sag er ingens sag. Gjør den til din personlig, saa blir det noget gjort.

Send os altsaa 60 cents for hver ny aarsabonnement du faar og behold de andre 40 cents for dit bryderi. Men det er du som skal ha rabaten, ikke de abonnenter du tinger.

Prøvehefter kan enhver faa frit paa forlangende. Send money order eller draft til Samband eller til

A. A. Veblen,
322 Cedar Ave.
Minneapolis, Minn.

MUSIC
For one and all, for Church and Home, in Solo,
Duet or Church Arrangement; with Norwegian
or English Text, also instrumental music.
Send for Catalogue "D".
JOHN SETHER JR.
520 2nd Ave. So., Minneapolis, Minn.

Samband

is a monthly magazine devoted to old country folk-lore, tradition, and history, and historical and biographical sketches from the Norwegian settlements in America. It is especially dedicated to the bygdelag movement among Americans of Norwegian origin or descent, and seeks to further the growth of the bygdelag societies and the attainment of their aims and objects.

Subscription price, \$1.00 a year.

Single copies, 10 cents.

Published at 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn., by the
Samband Publishing Association.

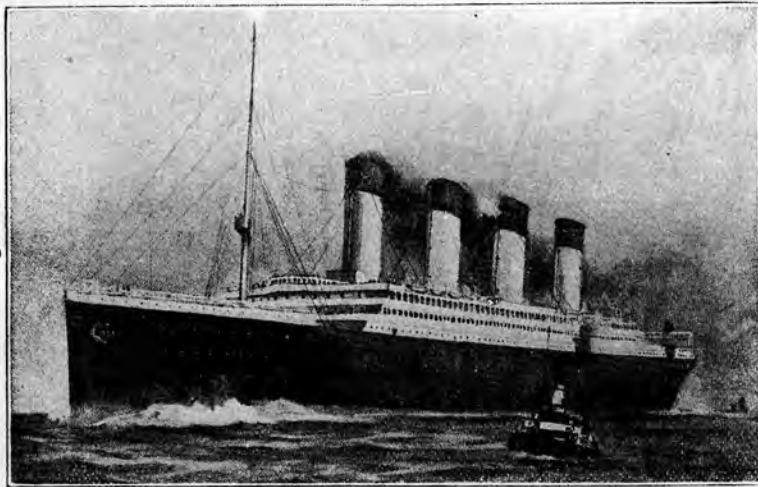
Manager and editor:

A. A. Veblen.

Indhold af No. 60, April, 1913.

	Side
Minderne — og gaven. O. O. E.	237
En original. K.	239
Houston County, Minnesota. H. O. K. Dahle	244
Biografiske og ungdomsminder m. m. G. Gregerson ..	247
Nybyggere i Wisconsin. A. L. Lien	255
Nordvest Kanada. B. L. Wick	259
Brujorhallingen. J. M. S.	264
En arbeidsmand. O. K. Alfstad	267
Olav Nummedal. K. A. Helle	271
Juleaften. O. K. Alfstad og R.	274
Lauskarsvisa. Ved Anton Rustebakke	279
En ubuden gjest. S. G. B.	284
Noget at faa forstand af. A. K. Brenden	286
Til Nummedølerne O. O. Enestvedt	288
Redaktion, breve, osv.	289

Vi tillader os at kalde vore læseseres opmærksomhed hen paa avertissementerne. De er fra paalidelige firmaer alle sammen og at stole paa. Nævn "Samband" naar du svarer paa dem.

The White Star Line

indbefatter

Verdens største, fineste og mest moderne indredede Dampskib

OLYMPIC

45,000 Tons—882 Fod lang.

ADRIATIC, BALTIC, CEDRIC, CELTIC,
fra 21,000 til 25,000 Tons.

Seiler

OCEANIC.....Lørdag 5te April
LAURENTIC.....Torsdag 10de April
OLYMPIC.....Lørdag 12te April
CEDRIC.....Lørdag 12te April
BALTIC.....Torsdag 17de April
CYMRIC.....Tirsdag 22de April
ADRIATIC.....Torsdag 24de April
OCEANIC.....Lørdag 26de April
MEGANTIC.....Lørdag 26de April
CELTIC.....Torsdag 1ste Mai

Seiler:

OLYMPIC.....Lørdag 3die Mai
TEUTONIC.....Lørdag 3die Mai
ARABIC.....Onsdag 7de Mai
CEDRIC.....Torsdag 8de Mai
MAJESTIC.....Lørdag 10de Mai
BALTIC.....Torsdag 15de Mai
OCEANIC.....Lørdag 17de Mai
CYMRIC.....Tirsdag 20de Mai
ADRIATIC.....Torsdag 22de Mars
OLYMPIC.....Lørdag 24de Mai
CELTIC.....Torsdag 29de Mai

Uovertrufne Bekvemmeligheder paa 3die Plads.

God og tilstrækkelig Mad serveres paa Borde dækkede med hvide Borddage. Smaa, fine Rum for 2 eller 4 Personer, som kan reserveres og erholdes, hvis Rummets Nummer paaføres Billetten.

Hvide Stjerne-Liniens billigste Billetpriser til og fra Skandinavien, samt andre nyttige Oplysninger om Reisen erholdes gratis, hvis man henvender sig til

O. E. BRECKE,

NORTHW. PASSENGER AGENT

119 & 121 SO. 3RD ST., - MINNEAPOLIS, MINN.

Samband.

No. 60

April

1913

Minde — og gaven.

D. D. E.

Mel.: Na vil du hava meg te aa kvæda.

Kom hid du Numedølsmand og kvinde,
Tag frem hvert kjært, men halvt bortglemt minde —
Om fædre hjemmet bag hølgens blaa —
Jeg vil i tanken dig følge flaa.

Til dalen hjft mellem berg og tinder,
Svor Laagen yndigt igjennem rinder,
Svor skogens fuisen og bækkens sprang
Har glædet jindet jaa mangen gang.

Af denne jord er din rod oprunden;
Thi dine fædre her ryddet grunden,
Dg hviler nu til hin morgen ny
Paa kirkegaarden i kirfens ly.

End har du slægtninger, venner kjære,
Skjønt mange af dem bortvandret ere
Men mindet om dem du stedse bær,
Thi det en del af dig selv jo er!

Ja, hvad du evnet at bli i verden,
Din tanke, attraa og hele færden,
Det har du arvet ved blodets baand
Ifra dit elskede fædreland.

Tak da din Gud, at din lod fik være,
 At blive fostret af kristne fædre,
 At du ei stammer fra hedensk land,
 Men kalder N o r g e, dit fædreland!

Se det er arven du fik i eie,
 Som du skal hædre paa dine veie,
 Saa selv du bliver en frugtbar rod
 Fra planteskolen i høie nord!

Nu Norges jubelaar snart oprinder,
 Da ta'r vi frem igjen gamle minder
 Og vil for „arven“ en tak hjemsende,
 Som smaa og store kan se og kjende.

Kom med din gave til hjemmets dale,
 Om stor, om liden vi ei vil tale,
 Men alle sammen bør være med,
 Og hde noget i kjærlighed.

Lad gaven komme de folk til nytte,
 Som bor i fattige, lave hytte —
 Af den slags herkomst vi er jo flest
 Og den er god, den er maaske bedst.

Saa vil vi glædes med dem derhjemme,
 Vor røst skal blandes med deres stemme,
 Saa det kan spørges i øst og vest,
 At Norge fejrer sin jubelfest!

En original.

Skal jeg fortælle lidt af Jørn Raubrøts saga? Well —
 Gvilkken søndagsbogstav han egentlig havde faat i buggegave
 er en gaade for alle, men at det var en af de aller mærkværdig-
 ste, det er alle paa det rene med. Nu kan alle bygder ha havt
 sin original — sin raring, ja har det maaske endnu, men Jørn
 kan dog trygt sættes — om ikke foran — saa dog ved siden af
 den bedste. Det skal begavelse til at bli sliq som Jørn, og be-
 gavelse manglede han ingenlunde. Tvertimod — han havde
 faat saamange pund som nogen og vel jaa det. Han havde en
 aristokratisk fornem fremtræden, en stajelig holdning og et
 overlegent opreist hoved ovenpaa, — kort sagt — en gentle-
 mand i aashn og opførsel. Kom du i snak med ham, og
 det var en let sag, maatte du forbanjes over hans ord-
 rigdom og uvilkaarlig ønske dig en sliq magt i det mundtlige.
 Han var bestandig oplagd, forstod at ta pointet i alt med en
 sliq træffikkerhed, at han altid var situationens herre og me-
 ster. Og tanken gif som et blankpudset lyn altid foran ordene.
 Du ledte forgjæves efter et feil anbragt ord, hvor flydende
 talen end gif. Sverken læg eller lærd stod sig mod ham i en
 diskussion, og det gaar mange sagn om hans seire i den fri
 ordføgtning. Han maatte blit en vældig berømt advokat, hvis
 han i ret tid var lagt paa den hylde. Men Jørn blev — som
 alle ved — ikke lagt paa den hylde. Han blev ingen frygte-
 lig advokat, kun originalen Jørn Raubrøt, men med berømt-
 hed som saadan viden om.

Men, spør du, hvordan kunde da han bli en sliq raring?
 So derved, at hans gjerninger altid stod i skarv kontrast mod
 hans lære. Theori og praksis frastødte hinanden som to ens-
 benævnte poler. Mindst jaa meget. Enten det var af for-
 fængelighed og for at faa folk til at snakke om sig — ligervis

som gamle Akibiades, eller det var en bitte liden sfrue et steds i hans indre, som var fæstet for løst, — ja den hemmelighed tog han klogelig med sig i sin grav for 5—6 aar siden. Der gaar sagn om hans underlige gerninger bygderne over. Gjør en mand sit arbejde paa en helt anden maade og til helt andre tider end andre mennesker, har man altid slagordet: „Na, dø ha ein Jørn dø, mæ.“

Han eiede og brugte gaarden Raubrøt i Østre Slidre og levede der som ungkar hele sit liv. Maaſke var dette en væsentlig aarsag til, at han blev den, han blev. Det er jo ikke godt for mennesket altid at være alene, ved du. Dette til advarsel og paamindelse for alle ungfæder.

Økonomisk jet var hans stilling god. Han eiede gaarden og mange penge til. Pengene fristede dog ikke Jørn til nogenſlags komfort. Ei heller laante han sine slanter ud paa pant mod ublue renter eller anbragte dem i banker. Nei, han skjulte dem omhyggeligt i kjælderen — gjemt i filler og tuller af diverse slags. Slig pleier de fleste andre ikke gjøre det. Selv levede han nærmest som et dyr. Svalt mer end nogen og frøs værre end en hund, hvis det i det heletaget gaar an at si, at Jørn frøs, thi den gutten var oppokset i den kolde zone og tilstrækkelig trænet derefter. Barbent gif han bestandig om sommeren og en stor del af vinteren ogsaa, og de klæder han iøvrigt har, var heller ikke af de luttætte. Men helse havde han som en hest. For en del aar tilbage kjørte han ofte læs til og fra Odnes, men barbent gif han den 8—9 mil lange vei frem og tilbage. Sligt som vedligehold paa huſe, krop eller klæder, kjendte han ikke. Var ikke opfat paa hans time-tabel. Skjønt huſene oprindelig var bygget af jurustoffer saa fede som bare talg, forfaldt de dog da tidens skarpsilte tand havde gnaget længe nok og dybt nok. De blev ubeboelige for andet end mus og alſkens uthyſke, men Jørn greiede

det i det længste. Dog, da han begyndte at bli gammel, tog formaende mænd i bygden fat, forpagtede bort gaarden og gif Jørn slyttet og forſørget paa folkevis. Ved den anledning var det, at døren til hans skatkammer i kjælderen aabnedes, hvorved mange hundrede mugne dalere kom for hjet. Gaarden drev han paa sin vis — altjaa helt medjat andre folks maade at drive paa. Skraplaat i ſfog og ulende høstede han med den pinligste forſigtighed, mens det alenlange græs paa den dyrkede indmark gif staa uhøstet og raadne. Slig pleier ikke andre folk gjøre det. Stundom kunde han dog ſlaa et stykke og pasjede da med omhu baade tiden og veiret, saa høiet kom pent og tørt i jaater, men saa blev det ogsaa dermed. Saaterne stod der, de blev jat baade høsten og vinteren over, og hændte det i den værste forknibe om vaaren, at nogen gif til Jørn for at kjøbe en jaate, var det kun af lutter ſælebod og kun af sit gode hjertelag, at Jørn aſttod en.

Oppe i aasen ovenfor Raubrøt havde han et ſfogſlette. Der ſlog han hvert ſtraa og huggede hvert blad, saa intet gif til ſpilbe, kjørte saa høiet varſomt ned i gaardstunet og bredte det der, thi ſoltørken tog bedre paa der, end op i ſfogen. Naar høiet saa var tørt, kjørte Jørn det op i ſfogen igjen. Slig pleier heller ikke andre folk gjøre det. Han kunde ogsaa undertiden pløie ageren ſin og saa den ogsaa, men om høsten glemte Jørn at ſkjære kornet. Eller han kunde ogsaa ſkjære et stykke og sætte ordentlig paa ſtør — affurat som andre folk gjør, men diſje kornbaand blev saa ſtaaende paa ſtør vinteren over, ragende op af sneen som et værdigt monument og et ubdrageligt tegn og mærke paa, hvor bonden Jørn Raubrøt boede. Poteter kunde han ogsaa sætte, men ikke før langt ud paa sommeren, og da altid det dybeste han gif jat dem. Thi, ja Jørn, det er ikke ſikkert, at jeg tar dem op igjen dette aar,

og da er det bra, de staa dybt. Mod et saadant ræsonnement kunde ingen landbrugsautoritet engang staa sig.

Til kreaturer havde han længe kun to gjeldokser og en hest. Den ene okse var 11 aar og den anden 12 aar, da de paa prestens forordning blev slagtet. Hesten levede jaalænge den gav livstegn fra sig, og tilsidst saa den ud som en langragget gjedebuk. Efterat den trygt kunde trængt baade krykke og stav, skrød dog Jørn af, at den „spændte maalet sit“ saa let som den spræfste ungdom. Da intet andet hus paa gaarden var brugeligt til stald, tog Jørn hesten og satte paa laaben. Dens naturlige efterladenskaber søgede op — smaat men sikkert, og tilsidst var det med nød, at hesten gik ud gjennem døren, naar den skulde ha opvisning i at spænde op o. l.

Dg saa havde Jørn en hund. En stor lodden Cerberus, som han hængte hælde paa. Det var hundeskat et aar, og Jørn vilde ikke betale skatten. Enden paa visen blev, at det efter lovlig omgang med kommission og eksekution tilljydes offentlig tvangsauktion paa tingstædet Heggenees over gaarden Raubrøt for resterende hundeskat med paaløbne omkostninger. Auktionsdagen mødte Jørn op med hunden, ledede den frem til retsbordet og sa: „Her er ædlet, slaget og æd.“ Efter en meget fornøielig procedure blev dog gaarden solgt, men Jørn var kjøber. Derpaa spadserede han ud igjen — gravitetisk og med en holdning som var situationen fuldt værdig. Slaget var vundet. Ude paa gaardspladsen traf han kjendinger, og da kaldt bemærkninger, som ikke er glemte endnu, men som ikke egner sig til at refereres her. I yngre dage havde Jørn ogsaa en mor, og da hun døde, blev det naturligvis gjort istand til en anstændig begravelse som skik og brug er. Da dagen for begravelsen kom, havde Jørn imidlertid glemt at indbyde nogen, og følgen var, at ingen mødte.

Seu ja, at Jørn gik barbent ogsaa om vinteren. Nu skal

J høre: Det var en kveld med rimfrost og klar himmel jenhøstes, at Ole Rolandsgaarden var i Raubrøt et erinde. Jørn havde faat snakkemaskinen i jving, og da Ole gik, var Jørn ikke færdig. Han fulgte med ud og pratete, ned paa hovedveien og jydover helt til Rolandsgaarden — barhodet og barbent. Ole vilde da, han skulde gaa ind, men saa sankede han, at han ikke havde hue paa hovedet. Dette var naturligvis ikke stemmende med god tone eller skik og brug blandt dannede mennesker, og Jørn vilde paa ingen maade gaa ind til folk i fremmede bygder barhodet. At det var koldt, og at han gik barbent lod ikke til at anfekte ham det ringeste.

I nærheden af Raubrøt er en ualmindelig god „opkomme,“ hvor ogsaa naboen tar vand. En nyttaarsdagsmorgen med sprængfulde saa det ordentlig smalt i luften gik naboen efter vand. Samtidig kom ogsaa Jørn og — barbent. Nu kunde naboen — mellem os jagt — ogsaa være lidt spidsfindig anlagd, og han begyndte at prate baade om dette og hint for at se, om Jørn havde ligesaa god tid til en passiar da som ellers. Jo da, — Jørn havde tid, han stod til det braanede under fødderne, saa han sank ned i svellet. Naboen maatte gaa først. „E første fo han meintø, men e tænktø, han ska nok saa staa,“ sa Jørn siden.

En sommer engang havde Jørn korn paa møllen ved Størefos. For at saa melet hjem, laante han en trillebaar i nærheden af møllen. Kommen godt og vel paa vei, kom en vognmand med skids efter og førte forbi. Jørn var i perlehumør og oplagd til en prat. Han raabte for jøg til vognmanden, at han skulde vælte af det raadne kjødet han førte paa og kjøre melet hans. Som svar herpaa slog kun vognmanden paa hestene. Over en saadan total mangel paa takt blev Jørn høilig fornærmet. Ja, sinnet tog ham endog, og han satte eiter vognen det meste han orkede. Men melet og

trillebaaren var tung, og da han kom hjem ret ned for husene sine, maatte han gi sig. Han var bogstavelig talt oppgævet. Da sa han disse visdomsord til sig selv: „Dæ æ skam taa me, jo æ ein bra mann o har ein spræk hejt gaaande i fjelle, o sjøl ska gaa her o trillø mjøl. E trilla mjøle paa fuedne att, o jo jaar e levert at baara mæ di sama.“ Jørn vendte om og trillede melet paa møllen igjen, leverede baaren med alle behørigte tak for laanet og gif tilfjelds og ledte op heften sin. Heften fandt han ikke før han havde gaaet og ledt i seks samfulde dage, men hvad gjorde det? Han fik da kjørt hjem melet sit som det sømmede sig en mand af hans stand. Saa reiste han tilfjelds med heften igjen. Gren var reddet. R.

Ston County, Minnesota.

II.

Af D. R. Dahle.

Paa mine forældres heimsted var der en stor skog af prægtige kvit-eik træer. Blandt disse skjønne og imponerende eksemplarer af naturens vælde, var der hiit og her, smaa grupper af bjørk som havde sættet sig paa hylde-formede affatser i overfladen nedenfor smaa berg der stak frem af høiderne. Her var ogsaa barernes koselige hier under berget, og til disse indbydende herberger lyfte bjørkens hvide dragt veien gjemmen aabningerne og freistet mange besøg i vore barndoms fritimer. Da min gamle farbror, som var en udmerket „laggar," kom til Amerika, blev jeg hans selvskrevne veiviser til bjørkens arner for at finde eener til skeer, knivekast, sleiver, o. s. v. Naar jeg da, ilende i forveien paa mine tæxaars gamle ben, ropte tilbage at „her, sabro, æ ein sin krull mæ bein bjørk," saa huffer jeg at han engang svarede: „Sa, dai æra skjæle venø aa vælfskaptø, farmiu; men dai trødne jo inkji æ so raint rakø æra

held mairø høvele te laggø taa.“ Og naar jeg nu, fyrrethve aar senere, kaster et søgende blik ind i den prægtige lund af halling familie-træer som har udviklet sig i Wilmington igjennem de sidste sexti aar, for at finde passende ebner til udførelsen af mit paatagne hverv, staar sandheden af min farbrors ord end mere levende i minne, idet jeg maa tilstaa at ogsaa til „lagging" for sagaen ere de „træer" hvis vækst ikke altid har støvnet bent fremad eller ret tilveirs, de mest indholdsrige paa interessante begivenheder.

Det var i dette nabolag, som i alle lignende kolonier, enkelte personer iblandt nybyggerne som ikke altid havde opført sig saaledes at de kunde regnes med „mors bedste børn," og imens de stred med arbejnden blev deres udvikling en del forsinket og deres aandelige vækst, især, lidt kroget eller knugglet paa begyndelsen af stammen. Der var dog meget saa som ikke med tidens gang aldeles overvandt sine skrøbeligheder saaledes at endog de saa der slog rødder i lastens ujfke grund, nu staar i sin fulde udvikling med pragtfulde og velformede grene der fuldstændig overstrygger fortidens fejl. Saaledes har da tiden jevnet alt, og nødvendigheden for at opregne de enkeltes tidlige svagheder maa derfor her forkastes som overflødig. Det er altsaa bare „bein bjørk" vi nu har til emner, og derfor kan vi ligejaa godt med engang begynde ifra kanten af skogen.

Kristian Jverjon Jverstuen var født paa Nes, i Hallingdal, den 8de Juli, 1884. Hans forældre, der ogsaa hørte til den almindelige skare af de mindre bemidlede i bygden, opholdt sig paa en plads der skaffede beite til en ko og nogle sauer og gjeder. Han maatte derfor, tidlig i sælen og hans barndoms dage afverledes imellem at drage brænde eller at gjæte. Ifra femten aars alderen tjente han sit egt brød. Jverjon arbejdede paa jernbauen, særskilt som murer, i omtrent atten aar. Paa Kongssberg, i 1878, blev han ægteviet til Grette Marie

Regels. De kom til Amerika i 1880 og blev hos Kristians morbror, Salvor Harraldjeth, nær ved Spring Grove, omtrent fire aar. I 1884 købte han en vakker farm ved nordre grænsen af halling jettlementet i Wilmington, hvor de har boet siden, med sine sex børn, nu omtrent alle voksne, nemlig: Ingeborg, Anna, Sigurd, Andreas, Mathilde og Inoh.

Zverjon var altsaa ikke af de første indvandrere, og maatte derfor bryde løs en Irlander for at komme ind i sine bygdefolks freds. Hvad han havde tabt ved at komme jent til nabolaget, har han dog mere end indhentet ved at give sin ihærdige natur fulde seil. Det er et særegent karaktertræk ved Zverjon at han maa frem til, eller overskride, det maal som andre har naaet. Der er en kappelyst i hans natur som ikke lader sig dæmpe. I sine bedste aar var der ingen her som kunde lægge saa megen steen i mur, som han, i samme tidsrum. Stor, stærk og ret af vøst, og med tilsvarende godt udviklet aandsevner, blev han aldrig hverken svar eller slag skyldig. Det er dog ikke saa at forstå at han nogensinde var frangellysten; tværtimod, han er af en godmodig natur, men han vidste altid hvad sin rettigheder var og krævede den ubetinget naar det gjaldt paa. Dertil er han ogsaa en „klyppande go“ i springdanser og trods sine 68 aar tumler han sig endnu rundt, smidig som en kat, naar hardangerfelen vækker og sætter minderne igang. Dog, efter bygdefolkets traditioner, kan vi gøslinger naturligvis ikke indrømme at Zverjon var bygdens „sprækste mand,“ men at han var og er „irifar“ i Nes annex paa nordtiden, det maa han ubetinget tiltaaes.

At Zverjon sad inde med lidt mere end almindelige kræfter, blev jeg personlig vidne paa for en ti aar siden. Han arbejdede isammen med to Tyskere af samme slag, paa en fjeldermur her i byen. De to holdt paa at lægge den sidste kurs paa muren omtrent fire fod op ifra jorden. En temmelig stor

sten skulde hæves paa sin plads, men tyskerne magtede det ikke sammen. Mens de strævede med dette, stod jeg der og taledede med Zverjon, og med et saa dukker kappelysten op i ham: „Nei! — Nei, jaa paa desja mauratten, du!“ Saa gif han bort til dem, tog kommando, vinkede dem tilside og befalede paa sit særegne Engelsk: „Leg paw some mortt har!“ Dermed bøiede han sine sex fod forover, tog stenen imellem hænderne, rejste sig op og lagde den paa sin plads med „strafe“ armer, saa at mortten skvat. Da kom der en mumlende lyd ifra en af tyskerne, som paa deres Luxemburger dialekt hørtes ud omtrent saaledes: — „Arnondejejs! Seen—as—aber—verdant —sehtarf.“ Det var ogsaa et særskilt „karstykki,“ som søger sin mage, ijer for en mand paa 58 aar, og det er heller ikke frit for at jeg ogsaa dengang var noget fry af den halve halling i mig, omend den ikke kom akkurat ifra Nes.

* * *

Lærerne og redaktøren maa undskyldes at jeg varierer endel ifra grammatikens bestemte regler. Det falder mig saaledes ikke passende at frænke de gamle kjære barndoms minder om den storlagne natur i „Kvit-eik Skogen uppaa Høgden,“ ved at bruge, i en vis grad, fremmede udtryk, saa som „skoven,“ hvid-eg,“ eller „birk;“ disse ere hverken brede nok eller stærke nok til fuldstændig udførelse af alt det som tanken indbefatter.

D.

Biografiske og ungdomsminder m. m.

Af G. Gregerson.

I.

Gamle minder, om de spinder,
De ei sluffes ud.
De opliver, og dig giver
Om din fortid, bud.

Alder kommer, vaar og sommer
 Ere svundne hen,
 Minderne de er tilbage
 Lyt til dem, min ven!

At skrive sit eget biografi forekommer mig at være vanskeligt, særlig naar man ingenting har af interesse at skrive om. Venter du altsaa, at saa høre om store bedrifter, saa læg bladet fra dig, kjære læser; det er kun i den jævne, dagligdagse gang min barndom, ungdom og mandom er gledet hen. Nu, da jeg allerede har overskredet støvets alder, skuenne tilbage paa de dunkle minder fra min barndomstid indtil nu, — der blusser op til liv i hjertets skjulte vraa —, saa maa jeg iitemme: „Herre jeg er ringere end al din misfundhed, som du har gjort imod mig.“

Jeg var født den 24de Mars 1842 af forældrene Greger Olson og hustru Gunhild Guttormson. Mit fødested var Ringput eller Bjørnelien i Nore, som det kaldtes i gamle dokumenter. Navnet Bjørnelien blev tillagt stedet fordi man langt tilbage i tiden havde fundet en bjørn der i vinterhi. En stor og mere end almindelig stærk mand ved navn Ole „Sudden“ (mulig et opnavn) skulde sammen med en del ungdom forsøge at dræbe bamsen. De begyndte at tirre bjørnen, men de tirrede ogsaa Ole, og naar han blev „gram ihu“ skulde han ikke være at svøge med. Man havde altid Ole tilbedste, men fik de ham sint gjorde han rent hus. De mente at Ole var bange for at give sig ikast med bamsen, men han mente, at han var far for sin hat og skulde lægge bjørnen i baffen. Bjørnen kom tilslut ud rasende over den behandling han fik og før nogen vidste ordet af, stod han paa sine bagben foran Ole færdig til angreb. En af dem stod med en flintebørse, men den kikked; han kastede den fra sig, og sammen med de øvrige

smurte de haar, saa fort de kunde. Ole havde valget mellem at give sig ikast med bamsen eller ogsaa at blive nedtrampet af ham. Han valgte det første. Med sine forpoder paa Oles skuldre og opspeilet gab, bed bamsen efter Oles ansigt, men fik bare hans hovedbeklædning istedet; men øieblikkelig fik Ole ryggetak paa bamsen og den faldt paa ryggen bagover med Ole ovenpaa. Ole var tung og juene dyb, saa bjørnen ikke kunde reise sig, da de laa udoer baffen. Ole fik sin haand og handfke samt sin hovedbeklædning ind i bjørnens gab for at hindre ham fra at bruge sine tænder. Ole blev dog bearbejdet af bjørnens bagben saa han efterpaa blev baade blaa og blodig. Med sin ledige haand fik han fat paa sin kniv og fik saaledes tilslut livet af den. Han ja dog altid senere at dette var den stærkeste kjæmpe han havde tat ryggetak med. Noget stor skade fik han ikke, dog blev han lidt halt efter. Hans kamerater turde nu ikke vise sig for ham paa en længere tid.

Det nye navn „Rimput“ eller Ringput, som det nu kaldes, var et opnavn fra første af. Den første bosiddende mand, som havde ryddet og dyrket op pladsen havde været paa jeteren sent en høst efter en „put“ med primrøre, (et kjæral med saaler i, som man har paa ryggen). Primrøren maatte ha været ganske varm, og veiret bidende koldt, saa den slog damp, der formede sig til rim udenpaa putten. Han fortalte denne hændelse over og over igjen, indtil det blev til et ordsprog i bygden, og snart blev han kaldt „Rimputten“ og pladsen blev kaldt Rimput som senere er forandret til Ringput.

Far var født i Februar 1786 og han døde den 27de Juli 1863. Han blev saaledes ved sin død 77 aar gammel. Min farfar var født og vokset op paa Solheim nu kaldet Solem i Vikangrænden. Stedet ligger noget høit og skulde betegne „Solens hjem.“ Fars farfar var som ung kommen til byg-

den fra Modumkanten. Efter fars udjagn var han en grandonkel til den i min ungdom velbekjendte Per Gregerson paa Modum, der begyndte som fattiggut med at forarbejde og sælge jopelimer, men svang sig op til lastehandler og blev eier af flere skoge i Nore osv., samt flere gaarde paa Modum. Farfars mor hedde Bergit og var enke, da hun blev gift med min eldefar. Hendes første mand hed Nils og var bestefar til de i Nore bekjendte „Thorson-Nils“ og „Thorson-Ola.“ Jeg skal ved en anden leilighed omtale hendes første mands tragiske død m. m. Fars farfar hedde Greger Olson. Farfar var den ældste af 8 søskende — 6 gutter og 2 piger. Flere af dem flytted til Opdal og slægten var vel kjendt og udbredt i første del af det forrige aarhundrede. Flere af deres efterkommere blev ved handel formuende mænd, jaaledes kan nævnes Ole Dyremyhr paa Skongsberg og Greger Evijen eller Gei i Nore. De var begge søskendebarn til far. Han havde ogsaa et søskendebarn i Kristiania, der i en række af aar havde arbejdet i vaabenfabrikken dersteds. Han var opfinder til de i den norske arme i mange aar brugte kammerladningsgeværer. Han hedde Gregerjen. Han boede paa Hammersborg bag den nye raadstue, hvor han havde en gaard og drev en restaurant. Han var dengang over 80 aar, havde taget afsked fra vaabenfabrikken og havde en aarlig pension. Hans søn var løjtnant; men jeg har ikke seet hans navn nævnt senere blandt den militære stand i Norge. Da han hørte, hvem jeg var, fik jeg en lang passiar med ham. — Gamle oldemor Solheim blev enke igjen ganske tidlig. Far talte ikke meget om sin farmor; hun døde vist før hans tid. Naar han traaj til at tale om hende, brugte han altid udtrykket: „Stakkars bestemor, hun fik prøve adskilligt før sin død!“ Det mere indgaaende kjendskab jeg har til hende, har jeg fra andre hold.

Efter fars udjagn døde farfar 1823. Farmor døde nogle

aar før. Hun var født paa gaarden nordre Sporan og fik Ringput i arv, da de blev gift. Der var en lov vedtaget — enten det var en kongelig anordning eller en hjemmelov, skal jeg lade være usagt — der gik ud paa, at ingen, som ikke eiede eller havde bygget land, fik lov til at gifte sig. Husmandsstanden kom derfor paa. De byggede sig smaa hjem, som de beholdt paa levetid. De maatte arbejde for eieren en stor del af aaret for 8 skilling dagen om vinteren og 12 skilling om sommeren. Farfar blev altsaa den første selveier, der var bojat i Ringput. Farmor hedde Guri Larfen og nedstammede paa farsiden fra en skotlænder, der langt tilbage i tiden — mulig under Wilhelm Erobrerens tid — med flere var indvandret fra Skotland og fandt sig et hjem i Norge. Han skal have bojat sig paa Sporan. Efter gamle dokumenter skrevne paa kalveskind var hans navn „Laurice,” som senere blev forandret til Lars. Af farmors slægt kan nævnes en Mrs. Saranger. Husker jeg ikke seil var hendes navn Gunhild. Hun var født paa Braaslat i Nore og var enke efter den for sin rigdom bekjendte Bjørn Saranger. Han var født paa gaarden Saranger i Opdal. De havde flyttet fra bygden og kjøbt sig en stor gaard indenfor Drammen. Han havde ved spekulationer samlet sig en stor formue. Han havde flere sønner, der satte største delen af sin store arv overstyr, saa hans sammenskrabede penge ikke blev gamle i slægten. En af hans sønner, der hedde Bernt boede med sin mor i Kristiania. Mor havde stelt det sli, at Bernt Saranger havde blit forelsket i og giftet sig med en fattig, men vakker ung pige fra Nore. Jeg lærte disse folk at kjende derved, at jeg fulgte en slægtning af Mrs. Bernt Saranger til deres hjem. Hendes svigermor var dengang omkring 86 aar, men aandsfrisk og rigtig en hyggelig gammel dame. Da hun fik vide, at jeg var søn til Greger Ringput, blev hun baade glad og pratsom. Hun

kunde godt huske, da far blev født. Jeg lovede at aflægge hende et besøg; men da jeg kom tilbage om høsten samme aar for at reise til Amerika havde hun nedlagt vandringstaven.

Af husene paa nordre Sporan, farmors fødested, kunde man straks forstaa, at dette var den ældste gaardpart. Langt tilbage i tiden havde Sporan, som de fleste gaarde været bare en gaard, men efterhjem befolkningen tiltog blev gaardene delte i to, ofte i flere, dele. Sagnet fortæller, at Sporan var den bedste opdyrkede gaard i hele dalen; men et jordsfred ødelagde alt. De vakre enge og agre blev forvandlede til grushøbe, saa det tog en lang tid, før den blev opdyrket igjen; dog blev det aldrig som før fredet, den bedste jord var ført bort, og man havde bare sten og grus tilbage. Stuen og staburet paa nordre Sporan var gamle. Stuen var bygget efter den gamle stil med spærretag og en mere end almindelig stor mønssaas. Hele stuen, himling og alt var rosemålet. Paa en stor jernring paa staburdøren findes følgende inskription indhugget med romerske bogstaver: „Den ring høre mig til. Gudbrant Søbionson 1717.“ Paa indre ring er følgende bogstaver indhugget: „L. B. III 1665 ars (skal vel være Lars) Gudbrantson.“ Jeg fik denne inskription gennem en ven for et par aar siden. Hele døren er forresten beslaet med jernudfjæringer og er et sandt kunststykke af gammel kultur.

Far var den næstnyngste af 6 søskende, 4 piger og 2 gutter. Bergit den ældste var gift med Ole Hansen øvre Hallan. Jeg husker som en drøm, at jeg var med i hendes begravelse. Der er en stor slægt efter hende, hvoraf nogle er komne hertil landet. De fleste af hendes børn, 6 i tallet, er døde. Mulig lever de to yngste, Lars og Ole, endnu i Norge.

Magnhild, fars anden søster, var gift med Jøst Nøstrud i Nore. Hendes begravelse husker jeg ganske godt. Hun havde en søn ved navn Ole. Lever han bor han endnu paa sit føde-

sted. Fars to andre søstre, Gunhild og Guri, var ogsaa gifte. Den ene af dem boede i Loftsgaarden i Nore. Hende husker jeg godt. Hun havde vist en datter, men om denne efterlod sig børn husker jeg ikke. Fars fjerde søster efterlod sig ingen børn. Farbror, Lars, reiste fra bygden ganske ung. Han blev gift og boede i Sandsvær straks nedenfor Kongsberg. Min broder eksercerte som soldat paa Kongsberg, og da talte han med Lars og besøgte ham iblandt. Han var dengang enke-mand, men havde en gift datter. Husker jeg ikke fejl, var hun børneløs. Stedet han boede paa hedte Sagbakken.

Far var tre gange gift. Hans første hustru hed Selga og var født paa Vækkefeth i borgegrænden. Hun var en datter til Kittil og Selga Vækkefeth. Gamle Selga Vækkefeth var en stor, stærk og smartenkt kvinde. Far havde mange historier om hende; jeg vil kun gengive en af dem. De havde en søster der hed Brifrud, og havnegangen gik mod søtre, der tilhørte Nes i Hallingdal. Medens hun i ro og mag havnede sine kreaturer en dag, fik hun besøg af en Halling, der brugte skjeldsord og besyldte hende for, at hun havde sine kreaturer paa hans havnegang. Selga viste sig rigtig smørblid og sa: „Me ha infje nofo o væra wini om e o du, derbortpaa staar deilestein.“ Og da hun fik ham til at se i den retning, hun pegte, slog hun benene under ham, saa han faldt lige i en søledam, saa det skvat omkring ham. Hun greb da efter sin kniv, som kvinderne altid bar i sin strømpebælg, og da han havde en ny skinbrok paa, sa hun: „Zammen ska e saa me der ei rigtig go ostenaver, de va den vakreste bjørkelæg, e ha jet her so langt tilfjelds.“ Manden kræffet sig op igjen, saa fort han var istand til og jatte paa sprang, som om tusinde onde magter havde forfulgt ham. Fars første ægteskab blev kort. Hun døde i barfjældens et aarstid efter at de blev gift. Hun efterlod sig en søn ved navn Ole, der var født 28de Juni,

1828. Han bor endnu paa sit fødested, er enkemand og gaar i sit 85de aar. Han har tre sønner. Hans søn, Gunder, kom til Amerika for flere aar siden. Han har opholdt sig paa vestkysten og tildels i Alaska, men bor for nærværende i Seattle, Wash. De andre to er hjemme. — Far blev gift igjen efter et par aars tid med Sigrid Guttormsen Guttormsgaard fra Skurdalen, en fjeldbygd øverst oppe i Numedal. Dette ægteskab blev ogsaa kortvarigt; hun døde efter 2½ aars forløb efterladende sig en datter ved navn Selga, som døde omkring 20 aar gammel.

I 1841 blev far gift igjen for tredje gang med min mor, Gunhild, en søster af hans anden hustru. Deres ægteskab blev velsignet med to børn, hvoraf jeg er den ældste. Min bror, Lars, var født den 22de December 1843 og bor her med sin familie i Highland.

Mor var den næstnyngste af seks søskende. Hendes forældres navn var Guttorm Aslagjen og Turi Olsen. Aslag deres ældste søn var bosat i Guttormsgaard til sin død. Han efterlod sig en søn Guttorm, der har familie og bor paa gaarden om han lever. Tre af hans sønner bor rundt Eye Hill, Alberta, Canada. — Jeg var tre gange i besøg hos gamle morbror Aslag. Stuebygningen der var vist flere hundrede aar gammel. Den var malet indvendig med rosemaling med en hel del bibelsteder, der alle holdt sig godt trods sin alder. Efter hvad onkel fortalte havde far og søn under navn af Aslag og Guttorm fulgt efter hverandre i flere slægtled tilbage. Moster Margit er omtalt før i Halvor Majens biografi, ligesaa ogsaa fars anden hustru, Sigrid. En onkel af mig, Ole Guttormsen Thorgeshuset, eller Zmingeiet, var bosat i Dpdal. Hans kone var fra Nore, men døde for længe siden. De havde en stor familie, hvoraf de fleste er komne hertil landet. Hans søn Ole D. Gutterjon kom her til landet før bor-

gerkrigens tid. Han deltog i flere slag, er pensionist og bor ved Artesian, S. Dak. Tre af Ole Thorgeshusets børn, Peder, Anne og Gunhild er komne hid. De bosatte sig i Syd Dakota. Peder og Gunhild er død, men har efterladt sig en stor familie. En bror af dem — søn til Ole Thorgeshuset — ved navn Knud er bosat i Sverige. Den yngste af mors søskende, Knud Guttormsen, var i en række af aar skolelærer og kirkejanger i Dpdal. Han bodde med sin familie paa et lidet landstykke ved navn Brække i nærheden af Dpdals kirke. Han og hans familie er død, paa en ugift datter nær, ved navn Sigrid. Hun bor paa sit fødested, men skal være sygelig, har jeg hørt.

Mor havde føderaad hos min halvbror, men tog udløsning og fulgte mig til Amerika. Mor var født den 8de Oktober 1805 og døde hos min bror, Lars Gregerson her i Highland den 25de Januar 1890. Hun blev altsaa lidt over 85 aar gammel. Ja tak for alt godt mor! Mindet om dig og din kjærlighed har været og vil vedblive at være lyjende minder gennem mit hele liv! Ja hjertelig tak for de bønner du opjendte for mig, og de kjærlige formaninger du gav mig med paa livets vei!

Af det foregaaende har læseren faaet kjendskab til min slægt osv., jeg vil i næste nummer af „Samband“ omtale mit fødested med en del karakterfildringer fra min og fra fars ungdom med mere. — Farvel til vi sees igjen!

Rybyggere i Wisconsin.

Af M. L. Lien.

I min forrige skrivelse til Samband*) begyndte jeg med at beskrive min faders stilling i Norge samt hans beredelse til reisen i 1849. Jeg har tænkt at det maaske vilde interessere

*) „en Amerikareise i '49“ side 374 No. 52, August 1912.

nogle af „Samband“s læsere om jeg denne gang tog min begyndelse et aar senere, med en mig velkendt familie, som kom over i 1850. Da jeg ikke var med dem i følge maa rejsens beskrivelse bli kort, men hvad jeg meddeleer er mig tilsendt at en af familien, N. E. Arneson Rüste, saa at det er fuldt paalideligt.

Arne D. Rüste folgte sin gaard Rüste i Etredalen, Valdris, og tog den 1ste Mai veien gjennem Land og Randsfjorden til Drammen, hvor han gif paa et seilskib med sin familie, som bestod af fire sønner, Ole, Allen, Anders og Christian, og seks døtre, Anna, Siri, Magnild, Gunild, Valine, og Mathia. Ole var gift med Anna Klimja fra Madalen. Den ældste datter Margit der var gift til gaarden Kringle i Etredalen blev ikke med. Efter 9 uger og 6 dage paa sjøen landede de i New York, tog med dampbaad op Hudsonfloden til Troy, saa med kanalbaad til Buffalo, og derfra rundt sjøerne med dampbaad til Milwaukee.

Det var harvesttiden og ingen teams at saa leie, saa at de maatte saa jat tøiet i hus og tage tilføds vestover. Der var et halvt hundrede i følget, som skulde til Madison og Blue Mounds. De delte sig i to partier, bestaaende af de gamle og de unge og smaa i et, og de yngre voksne i det andet. Alle tog hvad de kunde bære, og saa bar det assist. Men det varede ikke længe før de gamle blev ladt bagud, da de hadde flere børn som maatte bæres, foruden niste og nogle klædestykker. De tog logis i barns og skolehus, hvor de kunde finde tag over hovedet om natten. En ti mil øst for Madison maatte de ta herberge, da mor Rüste hadde faat „fever and ague“ og kunde ikke længer holde ud uden hvile. De fik ta ind hos en farmer og denne tog et læs hvede og reiste til Milwaukee og lod sig leie til at ta tøiet med tilbage og de oppebiede hans ankomst med det. Smidstid hadde det an-

det parti naat frem til Blue Mounds, til Anders Studlien, der var kommet et aar før. Af ham fik Ole offer og kubberulle og drog tilbage og tog tøiet og dem som ikke kunde gaa. De naadde frem til Blue Mounds en af de første dage i September.

De gif saa til Mineral Point og kjøbte land, et par unge offer og ko, slog høi paa prairien, huggede tømmer og fik bygget hus før vinteren kom. Deres hjem var omtrent syv mil syd fra Blue Mounds kollen. Ole var i Norge udlært som skolelærer og blev min lærer, men mer om det senere.

Først blev det at varetage de timelige tarv — at saa noget til livsophold, klæder, pløie, plante og dyrke og høste. Men de aandelige interesser gjorde snart sine krav gjældende. De gamle hadde faat god opdragelse hjemmefra og vilde at deres børn i dette stykke ikke skulde komme tilkort. Men de manglede saa at siige ast uden viljen; den fattedes ikke. Nogen maatte sætte sig i spidsen, gjøre begyndelsen. Ole Arneson Rüste, Knud D. Grimstveit, Hans Dahle, med andre tog ledelsen og kaldte sammen et møde for at ta skridt til at saa et hus til kirke. De blev enige om stedet hvor den skulde staa samt om at alle skulde hugge og kjøre til tømmerstokker om vinteren. Saa blev gjort og om vaaren 1851 kom de sammen og opførte huset. Det blev den første kirke bygget i Blue Mounds Settlementet. Det første brudepar viet her var Ole F. Dalby og hustru i 1852, og de første konfirmander der var Anders E. Rüste, Lars Sanderson, Emil Gaavrud, Even Gaavrud og Løsten Hanson.

Arne D. Rüste blev ikke gammel men gif til hvile paasfeds morgen 1852. Han hadde hugget den første stok til kirken, og hans søn Anders kjørte den til stedet. Far Rüste er den første som blev begravet der.

Bestemor Rüste, hvis pigenavn var Siri Kliffgaard blev

gift igjen med Anders Mikkelsen Byffelien, og de levede sammen over femti aar, men fik ingen børn i dette ægteskab. Paa femtiaarsdagen kom hendes børn med familier og feirede guldbryllup for dem. Bestemor Rüste, som alle kaldte hende, hadde da ilive tre sønner og fire døtre, 45 børnebørn, 131 børnebørns børn, og tre i fjerde led, indberegnet affom efter datteren Marit, som var død hjemme i Norge. En søn, Christian, var død som soldat i borgerkrigen og Gunnild og Siri døde hjemme ugifte. Af børnebørn var 30 døde, af tredje led var 9 døde, og en af fjerde led.

Bestemor Rüste henjød den 22de Mai 1908 og blev 88 aar, 6 maaneder, og 9 dage gammel, og efterlod ægtefælle og seks børn med deres affom. Anders Byffelien døde 19de Juli 1909 gammel og mæt af dage. Blandt os som altid hadde kjendt dem hed hun bestemor Rüste som om hun ikke hadde været gift igjen, men hans stedbørn agtede ham og viste ham al hjælp og al understøttelse han trængte til sit sidste. Ole, Ellen, Anna og Anders E. har alle oplevet at feire sine guldbryllupsfejer med sin nærmeste slekt.

* * *

Uddrag af privatbrev fra Mr. Lien til redaktøren:

Jeg slutter dette her, haabende inden kort tid at faa færdig en fortælling om Blue Mounds settlementet fra dets begyndelse, nævne saa mange af de første settlere som jeg kan faa rede paa og tiden de kom, hvad bygdelag i Norge de kom fra, stiftelsen af menigheder, betjening af prestes, soldater i borgerkrigen med kompani og regiment, faldne, døde i tjenesten, osv. . . . Mit ønske er at se i Samband en historie af nybyggerlivet i dette land, ikke om mine sambygninger alene, men om hver norsk som har indvandret og bosat sig her og levet et liv som er værd at omtale.

Nordvest Kanada.

Af B. L. Wick.

Den reisende, som paa en vakker sommerdag finder sig henflyttet til Alberta, Saskatchewan eller Manitobas store provinser i nordvest Kanada, vil sikkerlig ikke undgaa at gribes af en grad af forbauselse. Han vil her finde udstrakte hvede- og havreagre, store flokke af græssende kreaturer, og dertil et „skin“ som er ganske noksaa trykkende ved middagstiden naar luften er stille. Man tænker sig gjerne denne verdensdel som et øde land, hjemmet for omstreifende Indianere, halfbreds, og borge besyttede med Hudson Bay Companys vaaben. Men saaledes er det ikke. Paa en vinterdag kan nok luften være trykkende og snemasser syge henover disse store vidder, saa det er umuligt at holde kurs. Men da stanjer den canadiske farmer hjemme og vaager sig ikke ud, ganske endog for at søde sine kreaturer, uden at holde sig til et tung bundet til huset eller bare inden stammens lyd derfra, for ikke at bli tabt i snestormen. Men naar en saadan storm er tilende kan man ha flere ugers godt men koldt veir igjen. Det er disse forfærdelige blizzards med masser af sne, som Manitoba-farmeren klager paa, ikke paa kulden som han synes man maa ha heroppe for at frembringe en god avling næste aar.

Søsten kan ogsaa ha sine storme og vekslende snefald. Meest klager man dog over den sene vaar som idelig falder tilbage til vinter efter at fornet er kommet i jorden og det med karakteristisk hast har spiret. Saaledes falder der ofte sne langt ude i Mai maaned saa man finder isog og mark dækket med den. Men naar sommeren endelig kommer, saa river den med alt i hast og den rastløse vækst bringer frem til modning alt grønt i kort tid. Det er heroppe man siger at den som lytter „kan høre græsset gro.“

Engen skilddring af klima eller planteliv heroppe passer denne udstrakte landsdel i sin helhed. Fra Winnipeg vestover blir det varmere efter som man drager imod Rocky Mountains og koldere dersom man rejser østover. Saaledes er det koldere om vinteren i Manitoba end i Alberta. Det regner mer i Manitoba end i Alberta, og sommervarmen finder man trykkende lige ved Lake Winnipeg og passelig naar man sidder og soler sig i Alberta. Det sidste er et græsland, Saskatchewan er hvedeland og Manitoba hvede og høland. Netop hvor stedet er som er dette lands paradís er ikke saa godt at sige. Men da jeg intet har at sælge saa burde vel mine meningsytringer være nogenlunde troværdige. Men saa har jeg langtfra været i alle dele af dette nye tryllesland.

I de sidste femten aar har indvandringen strømmet ind fra Mississippidalen, og det er ikke saa godt at sige hvad de næste femten aar vil fremvise. Landet er steget saa i pris i vesten hos os at det er vanskeligere nu end før for en hylrefarl at komme til at eie egen farm, saasom nordboerne som kommer her til landet tragter efter. Da Kanada har en udmerket homestead-lov og landet har lagt af sig rigelig, saa er det ikke at undres paa at de unge, staute nordboer, og andre, har draget over grænsen og jettlet paa de endeløse fletter. De er blevet selvstændige farmere og dygtige forretningsmænd. I det senere er ogsaa mange kommet hid direkte fra Norge.

Nølningen er i almindelighed hvede, 30 til 40 bushels paa acren, havre fra 50 til 90 bushels, linfrø fra 10 til 12 bushels. Langs jernbanerne ser man ved stationerne store elevators staa som vidner om landets frugtbarhed. Men saa maa man ikke tro at her findes „bare sol og ingen byrder.“ Vaaren er ofte sen, og frosten kan komme om sommeren før hveden er moden. Der er ofte paa fine steder tørke, saa det blir intet til aarving. Vinteren er lang og arbejdstiden paa lan-

det er kort, saa der maa være fuldtop af folk og arbejdskraft for at saa alt udført i tide.

Her er endnu meget land som ikke er optaget men ligger udhyrket. Pris paa land er steget fort i senere tid og den kan ikke andet end bli høi her ogsaa, indtil det blir saa at en farmer maa arbeide længe for at saa betalt sin skyld for landet saavel som de høie renter han ofte plages med. Men det er af god kvalitet, og Kanada haard hvede bringer altid god pris.

I Manitoba finder man en talrig Islandsfisk befolkning. Mange af dem har været bosiddende der i næsten fyrrethve aar. Men disse var dog ikke de første som fandt Kanada. Det var ved Labradors vindhaarde kyster at Bjarne Herjulfson først opdagede den nye verdensdel, som med tiden skulde bli hjemmet for saamange tusender af den norrøne slægt. Der var det vel ogsaa at den djærve Leif med sit følge satte paa land for at bese den landsdel som han hadde hørt om fra Bjarne.

Det var til Kanada næsten alle de første emigrantfiske kom i de første fyrrethve aar, og opad lange kanaler og paa daarlige fragttæen bar det med dem indtil de kom til sit bestemmelsessted herude i vesten. Men ingen talte da om de store strækninger derude i nordvesten, hvor senere efterkommere har bojet sig. Det blev fra tid til anden forsøgt at saa istand nybygger ogsaa i østen, men det gif ikke. Mange kan endnu fortælle om den ulykkelige nybygd paa Gaspes haarde stenland ved St. Lawrenceflodens isfogbevoksede bredder, hvor Kristofer D. Kloster og hans emigranter skulde komme sig frem ved at drive fiske i det store. Det blev intet af, og de rappe Nordmænd tog ud til vesten, hvor de siden kom sig frem til at bli selvstændige farmere. Nu, femti aar efter dette forsøg bærer indvandringen ud til det nyopdagede fjerne vesten,

og det er i vest Kanada, som det synes, at man skal finde de kommende hvedemarkers for Amerika og Europa.

Isklænderne satte sig først ned som farmere i Manitoba fra 1875 til 1885. Nu har de ogsaa flyttet ud vestover og man finder kolonier her og der overalt. De er flinke, arbejdssomme folk, som i disse aar har sat sig ind i alt og nu tæller dygtige læger, jagførere og forretningsmænd saavel som flinke farmere. Det vilde være umuligt at nævne alle. Saaledes er Dr. Branson en dygtig læge, Hanson, Bergman, Johnson flinke jagførere. Olafson, Baldurson og Bjornson er dygtige og afholdte redaktører som har vedligeholdt det gamle sprog. Det var B. L. Baldurson som bragte til Amerika, som agent, omtrent 7000 landsmænd. Kaptein Zonasson var ogsaa en af de gamle pionerer, som havde meget at gøre med emigrantlivet i 70-aarene.

Flere Isklænderne har haft sæde i Manitobas legislatur og de har som lovgivere været i besiddelse af mynd og takt og fremsynte som deres fædre i gamle tider. I partipolitik har det i det senere været forskjelligt. De var først især liberale, men senere har mange gaaet over til de konervative. Isklænderne har i alle disse aar fulgt begivenhederne i deres hjem baade i politik og andre interesser. Mange drager hjem, søgende tilbage til Islands klima. Men de blir der ikke i længden men kommer tilbage, med andre i sølge for at søge sin lykke ude paa Kanadas endeløse græsletter.

Vi ved de har haft ord for at være tappre isjomænd, overalt kjendt for mod og koldblodighed. Saadanne er de ogsaa paa land. Snart finder man dem kjørende djærvt henover prairien med sine raske travere, og snart styrer de sine lynsnare automobiler henover vidderne. De er i alle fald aands- og legemstærke mænd, disse Isklænderne.

Det var som jeg sølte mig hjemme ved at tænke om blandt

de vennefæle folk, hvis fædre drog over havet paa Harald Haarfagres gyldne tid for at oprette deres hjem paa Islands barste kyst. I alle disse aarhundreder har slægten bevaret meget af det norske i talemaade og karakter. Blod er tykkere end vand. Og saaledes som man finder Isklænderne deroppe ved Winnepeg indijsø og andetsteds viser det sig at de er nordboer i hund og grund. Deres sæder og tænkemaade vidner om moderlandet som de forlod. Kvinderne er meget lige dem man ser i Norges dalstrøg og fjordegne, mange af dem „vakkre som en mild, nordisk sommernat.“

Men det var landets driftigste, mest energiske og modige mænd og kvinder, som forlod hjemmet i eneherfernes aar, som ikke vilde bli nedkøbt af nogen overherre, som vilde handle og tænke som fædrene havde gjort i mange slægtled før. Det er ikke at undres paa at man nu finder disse tappre Isklænderne paa vestens vidder, efterkommere af „det udvandrede Norge i gamle tider.“

Kanada er saa stort som hele Europa foruden Frankrige, men befolkningen, hvoraf halvdelen er farmere, siges at beløbe sig til omkring ti millioner. Folket er optaget af tre store spørgsmål, nemlig om optagelse i de forenede Stater, om fuld uafhængighed, og om at indgaa i en føderation med det britiske rige. Men de er kanske nu stillet saa heldigt som de kunde bli paa nogen anden maade, og vilde de lade vel nok være saa kunde det synes at være lykkelig skjæbne. De er frie i ordets fulde betydning, er ikke nødt til at jende tropper til at forsvare England eller nogen af dets provinser, har deres eget pengevæsen, deres egne love, og lægger told lige imod moderriget England. De repræsenteres af en mand i England og England holder en person i Kanada, og det er alt det sammenhold der er mellem disse to lande.

Hvad stilling nordboen vil komme til at indtage i Kanada

er ikke saa godt at sige. I materiel henseende er nordmænd, svensker, dansker og islændere naad langt frem. De sidste, som har saa længe været bosat i Manitoba, er en klasse at regne med i politisk. „Kanada for indfødte Kanucks“ er løsenet overalt, og med det menes helst Skotter og Engelskmænd som er født i Kanada. Saa udlændinger af andre folkeslag har opnaaet nogen høi offentlig stilling. Det er neppe at vente at skandinaver der vil række frem til høie embeder saasom de har gjort i dette land. De vil maasse bli siddende saa spredt at de som race ikke vil kunne fremføre noget eget program, saasom de kan i flere af vore stater. Men tiderne forandres og folket med. Det kan godt være muligt at nordboen i en ikke fjern fremtid i Alberta eller Saskatchewan blir et ledende element i sin provins.

Brurjorhallingen.

Sippesbygden løper ut fra Ulnæsbygden i Baldris. Den er som en utstrakt haand til hallingen. Og han har nok set den haanden og saat hug til den. Der flyter meget godt hallingblod i Sippesbygdingernes aarer. Mangan rødlet hallingjente gif over fjeldet som brud til den bygd. Og mangan ung halling tok jenten sin med sig og bygde sig der et hjem. En av disse var Brurjorhallingen. For nogle aar siden blev der skrevet om ham i „Baldris Helsing.“ Ser da lidt mere om denne stante hallingdøl.

Hans døpenavn var Ole; men hvad hans fulde navn var i Hallingdal, vet jeg ikke. Men det er mig fortalt at han bladt sambygdingerne sine var almindelig kjendt under navnet „Suggen.“ Det betyr vel, at de syntes han var en stor, før mand. Og det var han.

I ungdommen var nok Suggen en lystig krop. Hans

næve siges at ha jørt respekt med sig. Og stundom la han den viist lidt for tungt paa en og anden — især hvis han var blit for het i hodet. Men var han kjendt for den tunge næve, saa var han nok endda bedre kjendt for sine mangfoldige skøierstreker. Og man likte ikke at være gjenstand hverken for hans næve eller hans skøierstreker. Vegge dele gjorde ham mere frygtet end elsket, og en velset gjest var han ikke i ungdommens lag. Saa gif da Suggen ogsaa ofte sine egne veie utenom ungdomsflokken. Men naar ungdommen var samlet til moro, kunde det nok hende at saadanne underlige ting skede, som gjorde en braa ende paa moroen og efterlot det spørsmaal i jindene, hvem som hadde vært ute med sit spil, Suggen eller Stuggen. En par av hans streker skal her fortelles.

Det var i slaatten paa sateren. Suggen var tjenestegut og var med sin husbond tilkjelds. Paa nabosateren stelte en par jenter. Der skulde saterlagets ungdom samles til moro en lørdags kveld. Suggen var ikke bedt; men han fik vite om det. Saa gif han ubedt, men holdt sig ogsaa usynlig. Noget sent paa kvelden kjedde han sig nemlig bort til saterbuen. Gjennem vinduet saa han at ungdommen var der og at rømmegrøtgrøten hang paa peisen. Han efter en bytte med vand, krabbet sig op paa saterbuens tak, kramte bytten ned gjennom peisepipen, saa vand og sot spruttede rundt gryten og frydred grøten. Da skrek en derinde: „Det er Suggen!“ Og ut bar det med gutterne. Nu skulde vel Suggen saa efter fortjeneste. Men han var nok allerede ute av syne, kom sig hjem i en fart, rev klærne av sig og krabbet under isinfelden oppe paa hjellen. Da var ogsaa gutterne paa pladsen og spurte manden, om Suggen var ute ikveld. Manden kunde forsikre dem om, at Suggen hadde lagt sig paa hjellen til at sove og laa der nu. Vilde de ikke tro, saa kunde de jo se efter. De saa efter. Der laa jo Suggen og sov saa stille og søtelig som uskyldigheten

selv. Gutterne løstede tilbage den vei de var komne. Og mistanken for ngjerningen i peispipen vendte sig nok saa smaat fra Suggen til den mand som værre var.

En mørk høstkveld hadde ungdommen danselag paa en gaard i bygden. Men Suggen var ikke der. Langt unda var dan dog ikke. Der hvor gaarden laa, var en brat aker, som nederst endte med en av de almindelige høie akerreiner. Øverst paa denne aker stod Suggen hin mørke høstkveld med en tørket granbuske. Han kunde se døren til dansehujet. Saa kom nogen ut for at hvale sig efter dansen. Da tændte Suggen granbusken sin, slængte den paa afslen og la paa sprang utover akern saa det spraket og gnistret efter ham. Med det samme han hoppet utover akerreinen, såg han husken i marken saa den tværsluknet. Saa var det bølsmørke høstnatten igjen. Men i dansegaarden hadde ungdommen jet synet. Med moroen var det slut. Zenterne graat og jamret sig. Det var ikke moro at se den vonde saa lyslevende. Og at det var den mand, man hadde jet, det var da sikkert nok. Han forsvandt jo ogsaa i et øieblik som sunket i jorden.

§ Valdris var Suggen kjendt under andet navn. Paa en gaard hvor han ofte færdedes, gav han sig en dag i prat med en smaagut. Saa spurte han: „No falla dø me her hjaa dikkan daa?“ „Mer du æ her, jo falla mø de Ola,“ sa gutten. „Men fo falla dø me, ner e æ gaadd daa?“ spurte han igjen. „Daa falla mø de Hallingen,“ sa gutten. Saa, haa, haa! Sa, e æ no rettigt ein halling ogjo,“ sa han. Og hallingen var det navn han almindelig nævntes ved, trods der bodde flere hallinger der i bygden. Og navnet passet nok. Han var bygdens utmærkede halling.

Suggens sterke næve og muntre sind fulgte Hallingen til det sidste. Men en sund forstand førte herredømmet. Saa fattes næven til nyttigt virke og munterheten sik tømmer paa.

Den aapenbaredes ikke længer i Suggens skøierstreker, men i Hallingens glade, lyse humør, som tindret ut av øiet, lyst ut av ansigtet og fløt fra læperne i skjæmtsom tale.

Noget storverk utførte Hallingen vist ikke. Dog — kanskje det er et av de bedste storverk at bevare et lyst sind gjennem livets fav og bringe jolskin med sig til omgivelserne. Og det gjorde denne mand.

En vinter herjet lungebetændelsen som en ren farjot i Valdris. Den meiet ned mange av bygdens sterkeste mænd og kvinder. § Hippestbygden var Ole Brujordet og Bjørn Gjeiteberg av de sterkeste. De blev begge revet bort. De var naboeer de to, og begge var hallinger. Men du ene var Hallinger, den anden kun — en halling. J. M. S.

En arbeidsmand.*)

Du synes kanskje, og det med rette, at jeg skriver vel meget om storbønder, som har levet før i tiden, og vel lidet om virkelige arbeidere? Meget sandt, min ven! Her skal jeg da prøve paa at skrive om en arbeidsmand. Paa Hovie i vestre Skidre boede en bonde ved navn Aslach omkring 1680—1750. Hans søn Gullik Aslachjøn kom til Li omkring 1740; han havde en søn Aslach, og en af hans yngste sønner hed Alv. — Det var skik og brug den tid, at hvis nogen af de yngre sønner var uvittige nok til at pleie det, som man kaldte kjærlighed og gifte sig, sik de være glade og takke til at saa rydde sig en husmandsplads under gaarden; thi havde man først kone, saa maatte man ha hus og peis, det var sikkert. Denne Alv Aslachjøn Viken hadde iblandt flere sønner Gullik, som kom til

*) Dette udklip fra en norsk avis er indsendt af K. A. Anderson fra Tacoma, Wash., hvis slægt her omtales.

Brænnen under Sørbo, hvis søn var Alv, og hvis sønner var Nils Vindejordet og Gullik Skolte. Nils Vindejordet havde sønnen Anders og døtrene: Kari, Ingebjørg, Marit og Sigri, hvilke alle nu bor i Kristiania. Gullik Skolte havde datteren Ingebjørg, som er gift med Peder Gudbrandsen. —

Alv Viken havde ogsaa sønnen Knut, som kom til Dalen og blev husmand under Langedal; da gjorde han sig en „bismar;“ thi en husmand behøvede ikke saa meget vegt til at veie ud med, men hovedsagelig for at kontrollere det, som paa de forskjellige gaarde kjøbtes ind. Paa „bismar-slumpen“ havde han gjort 9 kanter eller flader, og paa første flade havde han tegnet sit navn og aarstal, og saa børnene efterhvert som de traadte ind i verden. Han havde ventelig bestemt sig til at saa 6—7 børn; men da han havde faat 4 børn, hvilket kunde ansees nok paa en mager husmandsplads før aaret 1800, holdt han op — — —

Inskriptionen paa bismar-slumpen ser ud sli:

KAS. FØD 1759. K.; RD. 15. CR. 1787.; GD. 6 No. 1790; RD. 29 IULI 1796.; KD. 27 AVGVST 1800.

Oversættelsen er sli: Knut Alvson født 1759; Rangdi Dalen 15de Sept. 1787; Gudbrand Dalen 6te Nov. 1790; Røngius Dalen 29de Juli 1796 og Knut Dalen 27de Aug. 1800.

Hans datter Rangdi blev gift med Anders Robøle, og de blev husmandsfolk paa Kleiven, havde to sønner, Nils og Knut, som er reist til Amerika —, stor slegt derborte efter dem. — Sønerne Gudbrand og Røngius forblev ungarer til sin død; Knut giftede sig med vertens datter, Sigrid og fik to døtre, som er udvandrede til Amerika, og to sønner Knut Sigstad og Knut Berg, som har flere sønner og døtre hver.

Her skal hovedsagelig fortælles om den, som er opført paa bismarens slump som den ældste af sønnerne, Gudbrand, som er født 6te Nov. 1790 og død omkring 1850, ca. 60 aar gammel. En stor del af sit liv fra 14 aars alderen trælledede han som en hest i 46 aar i et uanstelig fav. — I førstningen tjente han for mad og klæder, i voksen alder tjente han i en lang aarrække for 2 skilling dagen eller 6 daler aaret. 2 aar tjente han paa Boldene hos enken Marit for 6 daler aaret, saa giftet hun sig med Endre Stee, og medens kom „pengenedslaget,“ og i skiftet fik Gudbrand en hel ort eller 80 øre; men da sa han: „Tjente jeg ikke mere, saa vil jeg ei modta det heller, og beløbet skal henstaa paa rente for slegten til den store opstandelsens morgen.“ Paa Sælid, søndre Hegge og Nordtorp tjente han flere aar og et af de aar, han tjente paa søndre Hegge, hug og lunnede han tømmer til ladebygningen, førte det hjem om vinteren og optømrede den sli den staa der den dag idag. Han og tjenestepigen paa gaarden isar to maal om dagen, og han førte det op. — Naar folk kriticerede ham for hans træl, svarede han lunt: „Er det likere at ligge hjemme og æde op igjen det, man tjener kanske?“ Mange aar tjente han hos sogneprest Edv. Christie til Skidre, og der havde han det meget travelt, men godt; thi han var meget afholdt af hele familien og fik paalæg paa sin løn for hvert aar. Efterat Christie blev forflyttet til Næs paa Romerike i 1839, forlod Gudbrand Dalen prestegaarden og tog ophold hos sin søster Rangdi Kleiven. Baar og høst drev han paa med tømring, om sommeren med onnearbejde, slaat og skur, om vinteren med lagging, reparation af gaards- og brugsredskaber, men især med forfærdigelse af bordslæder — langslæder —, hvilke han var en sand mester til at lave. Han stelte det oftest sli, at arbeidet itraf til, saaat det blev jent om lørdagskvelden, før han blev færdig, hvorfor han blev budet at være til

om morgenen og fik „biff“ (frokoist); om søndagskvelden gif han did, han hadde lovet sig næste uge, og der fik han da kveldsmad; saaledes levede han søndagene ogsaa. — Slik gif det dag efter dag, uge efter uge og aar efter aar i en ustantelig rækkefølge; men saa ophobede ogsaa dalerne sig i samme skala. — Blid og human var han i al sin færd, snil mod alle børn, og det paafjønede nok madmødrene; billig var han paa alt sit arbejde, hvorfor han bestandig var meget søgt. Tobak brugte han, men vilkede traad omkring tobaksbusjen for, at den skulde bli drugere. — Han lappede ofte fine klær om søndagene, saa han saa meget hel og pen ud. — Til en kamerat fortalte han „Nu er det akkurat 1 aar, siden jeg tørkede og malede ½ Td. korn; men slik, som jeg satte hitten ned i en holk, staar den der endnu; thi jeg har ikke løst paa strupen.“ — Spurt, hvorfor han ei giftede sig, svarede han: „Hvis jeg gjorde det nu, var det ikke mig, men mine penge de vilde ha.“

Han døde efterladende sig omtr. 4000 kr., og denne kapital, delt paa hans 3 søskende, gjorde det muligt for flegten at holde sig oppe og arbejde sig op og fremover; thi hans arbeidsdag havde været lang og haard og kom hans flegt helt og holdent tilgode; slikt troværdigt stræv belønner den gode Gud i baade 3die og 4de led. —

Er det ikke saa overalt i smaast og i stort, at flegterne flyder paa vore fædres stræv? Hvad der er opsamlet af intelligens og kapital af tidligere generationer, kommer os tilgode. Man kan ikke leve af bare intelligens, nei det maa ogsaa være kapital med! — En særlig Guds velsignelse hviler over sliques arbeidsdage som Gudbrand Dalens; gid det var mange og fuldt op af slike! Geld følge flegten baade her hjemme som længere borte, og velsignet være Gudbrand Dalens minde, og Gud husvale hans hjæl. Han hviler nu gjemt og glemmt un-

der græstorven paa Hegge kirkegaard til den store opstandelsesmorgen, da alt stræv skal saa sin belønning, da „de skulle hvile fra sit arbejde, men deres gjerninger skulle følge med dem.“ —

Arn. Røngius Dalen var ogsaa tømmermand, sporede sammen ikke saa lidt, som gif i arv. Knut Dalen var tømmermand og hans sønner Knut Berg og Knut Sigstad er gode tømmermænd og snedkere. Rangdi Kleivens sønner var ogsaa tømmermænd. — Rangdi Kleiven var den bedste stutblaffer, som i mands minde har levet, og den bedste budeie til at kalde paa kreaturer, jeg har hørt, ligesom hendes vjæstubber og sagn var legio.

Ola R. Alfstad.

Olav Nummedal.

Olav Sjurson Laukenhaugen — i Sætersdalen almindelig kjendt under navnet: Olav Nummedal — var barnefødt i Kollag i Nummedal. Som middelaldret mand kom han over til Sætersdalen, hvor han boede til sin død. Olav havde været gift i Nummedal og boede paa en husmandsplads, som han kaldte Laugenhaugen; men da han blev enkemand flytted han over til Sætersdalen og levede der som enkemand alle sine dage. Han var en dygtig arbejdsmand, flittig og punktlig i hvad han tog sig fore. Som haandsjagfjerer var han en ren mester, og mangen tylot bord skar han i Sætersdalen, før Cirkelsjage kom i brug. Olav stod bestandig oppaa stoffen; hjælperen fik staa under og prøve at holde stregen nøiagtig; thi han var nøie om skjæringen. Nils Bytten hjalp ham engang med jagingen; han var uvant med den slags arbejde og havde ondt for at holde stregen. En aften var der nogen som spurgte Olav, hvorledes det gif med jagingen. Da jagde

Olav: „Mils blir aldrig go te skjære, om 'n skar jaa længe verden staar, for 'n vil tje hølle strek.“ Da Girkelsagene kom i bruk sluttet han med sagingen og blev tjærebrænder.

Det første han kom til Sætersdalen boede han paa Frøysnes i Sannes sogn. Der boede ogsaa en tyfker, som hedte Seippel, en rigtig lurisås, der altid pønsede paa at faa Olav indviklet i vanskeligheder, som han kunde more sig over; men Olav var djærv i al sin færd og lod sig aldrig skræmme af nogen eller noget. Engang var Sorenfriveren og Fogden i selskab hos Seippel, og der blev talt om Olav Nummedal og hans uforsædethed overfor hvemjombhelst. Fogden havde moro af at prøve hans mod, og det skulde gaa til paa følgende maade: Olav holdt paa med haandsagstjæring ikke langt derfra og havde lagt sagebommen sin tæt ind til hovedveien. Fogden skulde da gaa derhen, og i embeds medfør eller i egenkab af politi paa landet arrestere Olav for overtrædelse af veiloven. Ankommen til stedet hilste Fogden „godag“ til Olav, der hilste igjen og sagde: „Er Fogden ute aa gaar.“ „Ja,“ sagde Fogden, „du har lagt denne sagebom for nær til hovedveien ifølge veiloven, og jeg kommer nu for at arrestere dig!“ „Arrestere mei!“ sagde Olav; „nei je ska nok arrestere dei je!“ Derpaa greb han sin teljøs for at hugge til Fogden, som tog benene fat, og forpustet og aandsluppen naaede han tilbage til hujet forfulgt af Olav. Mens sad Seippel og Sorenfriveren, som havde set hele komerssen, og lo hjertelig over udfaldet af den planlagte arrestation.

Som allerede før bemærket, var Olav ogsaa tjærebrænder, og i Sætersdalen var der nok af „fekte furerøster,“ jaa at, hvis det blev slut med haandsagstjæring, kunde han slaa sig paa tjærebrænding, for tjære var en nødvendighedsartikel i hvert hus. Han flyttede da til Birkeland i Austad sogn, fordi der var mere materiale for den beskæftigelse han i fremtiden

vilde føre. Han byggede sig da en liden stue i fogsbrynet og flyttede derind med øks, sag, hammer, spad og tjærebytter. Foruden det, som hørte strengt til forretningen, maatte han jo have noget indbo saasom: Kaffelovn, gryde, feng, spisebord og en stol at sidde paa. Desuden havde han en Bibel og en huspostille af L. C. Retzius og sine homøopatiske apparater; thi ved siden af alt det øvrige var han en meget søgt homøopat eller kvakfalver, som man kaldte det der. Han kopped og aarelod for baade dette og hint og var en rigtig blodjager i ordets egentlige forstand. Medicinerne vare simple men kraftige, beredte af ham selv i „Kjerumila“ og kaldtes bare med det simple navn „Kjeru“ og „Kjeruwaerje;“ men de havde mange af vor tids patentmedicinens egenheder og kunde bruges baade indvendig og udvendig under de fleste sygdomme af mennesker saavel som dyr. I en henjende overtraf de endog alle de patentmediciner, jeg har set eller hørt tale om; de kunde ogsaa bruges som bogmærke. Olav havde som før jagt baade bibel og en postille af Retzius — Olav sa Ruszius — som han læste regelmæssig i hver søndag, om der ikke var forhindringer. Havde han rigtig god tid, saa tog han gjerne med det halve eller jaa af næste søndagsteft; han ligesom tog det i forskud, om noget andet skulde falde paa. Der, hvor han sluttede lagde han bestandig sit bogmærke, som bestod i en streg eller kors af „Kjeru“ malet med pegefingeren. Paa søndagseftermiddagen eller mod kvelden gif han helst ud til nogen af naboerne og slog af en passiar om sine affærer og stundom om teksten, han havde læst paa formiddagen, som han indledede paa følgende maade: „N talte møe om Kri' 'n Ruszius idag“ eller „De va fælt som 'n Ruszius talte om storm paa fjø'n idag o. j. v., helst med den forstaaelse, som om det var en dagsbegivenhed eller en formodning hos han Ruszius, at noget saadant snart vilde indtræffe. Omendkjønt Olav

læste baade i bibelen og postillen saa var han derfor ingen flittig kirkegjænger; men hvis en omreisende lægprædikant kom i nærheden, saa kunde det træffe, at han gik for at høre en saadan. Medens han var paa Virkeland gik han i følge med naboerne over til Langhei for at høre en omreisende emissær, en rigtig hovelsprædikant; der malte de ugudeliges lidelser i den evige pine ganske livagtig for tilhørerne og ledsagede sin prædiken med ligesaa livagtige gestikulationer. Olav sad tæt op til prædikanten, som ved sine haandbevægelser kom til at berøre hans næse lidt ublidt; Olav rejste sig og spurgte: "Er de mei, du er etter? saa ska je nok kke dei!" Emisjæren had tyndt om forladelse, og Olav lod naade gaa for ret, saa han kunde fortsætte sin prædiken. Paa hjemveien lod en af nabogutterne den ytring falde, at det vist var Olav prædikanten sigtet til i sin prædiken, hvem djævelen skulde pine saa skræffelig. Da jagde Olav: „Nei før 'jæveln ska saa tak i mei, før ska je gaa ner paa elva aa høgge høl paa isen aa søkke mæ ne.“ Paa sine gamle dage, da han ikke længere kunde ernære sig, blev Olav bortleiet til forpleining paa fattigvæsenets befojning.

Juleaften.

Meddet efter „Valdres.“

Mangt og meget er uforstaaeligt imellem himmel og jord i naturens store rige. Mennefsket, som et stykke af naturen, er uforstaaelig, ti det menneskelige legeme er en labyrinth af millioner særskildte vækstee og hvad den menneskelige sjæl og aand angaar, er de i endnu høiere grad uindgrundelige og uforstaaelige; ti den dag, da vi helt kan fatte og begribe dem, da vil alle tings ophav ogsaa fattes og begribes! Hvorledes en aand kan virke paa en anden aand, og meddele den en helt

uttænkt selvstændig tanke, er for os ubegribelig! Naar vi da er et stykke mysterium i os selv, er det ikke saa rart, at der opstaar mysticisme omkring os, da vore sanseredskaber er ufludkomne redskaber i aandens tjeneste. Tungen tid i aaret er saa opfyldt af mystiske ting som i julen; ti da er alles sind mer oplatte og mere tilgjængelige. — Esaias har i kap. 13, 19—22 talt om forlorne væsener, som skal ha tilhold i Babels ruiner; Saul fik den afdøde Samuel i tale, disciplene mente jo, at de saa en aand, da Jesus i hin stormnat kom vandrende til dem paa Genesaretsjøen, efter hans opstandelse kunde de ikke tro paa hans legemlige nærvær, førend han havde spist med dem, og da Peter ved engelens hjælp var frelst ut af fængslet og banket paa hos vennerne, trodde de, det var hans frigjorte aand.

De gamle trodde fast paa Julenisjer, julesveiner, imbører og julefekreier o. s. v. Jeg vil her hverken benægte eller stadfæste noget slikt, det faar staa for sit værd; men en ting vil jeg her saa pæke paa, at alt det de gamle saa og hørte i julen, var lyst og skjønt, gik aldrig nedover og ind i mørke daler, men opover imot lys og høiderne under glad leik og latter med musik og sang. Man kan nu spotte over de gamles tro, bare man vogter sig, saa man ikke slaar ut baade barnet og vaskebandet sammen. Det er leit at tro alle, det er værre at tro ingen.

* * *

Her er en liten fortælling om Gutorm Oldre. Gutorm Oldre, Bennes i Wang, var den sidste spillemand der; han blev som andre af hans standsbrødre set op til og nedpaa, set op til af alle dem, som traadte dansen spændigst paa gulbene, set nedpaa af de gamle, som ikke længere kunde træ danjen. Sent en juleaften gik Gutorm ut paa „trævet“ for at gi hesten sit julekvelbsfor; kommen nedpaa gaardens tun, saa han over

den dybe, klare, stille Bangsmjøss til den store Bangsbygd, saa de hundrede julelys blinke og skinne fra alle hjem; saa de stolte fjelde hæve sig himmelhøit ovenfor, og den klare dybe himmel med millioner af stjerner kvælvet sig over det hele — alt affpeilet sig i Mjøsen. Han vendte sig og saa mot nord de dystre Bennisfjelde og Skudshorn rafe op og gif sammen med himmelen. Da med et hørte han lyden af et stort sølge komme kjørende op fra Bangsmjøssens bred, hørte hestene puste, det knirket i sneen for slædemeierne, dinglet og ramlet i sæletøiet, der hørtes fin bjeldeflang, musik og latter.

Sølget kom opover tunet og alle slæderne var fulde af fejtklædte damer og herrer, bene musgraa heste sprang let og lunt foran. Guttorm blev snappet op i en af de bagerste slæder, og blev med langt op i Bennisfjeldet, til Oldres hjemstæder, hvor han blev sat af. Sele sølget drog videre opover, og da kom Guttorm sig til at rope: hvem er I, og hvor skal I hen! Der roptes tilbage: vi hører den norske nation til, reiste idag ut fra Fyriskampen i Sol og skal til store „Mugin“ til vore venner der i kveld! Guttorm brøstede sig ned igjen til Oldre, og var baade glad og modig stemt og fortalte sine folk, hvad som havde hendt ham. Næste dag vistes Guttorms spor fra stølen ned til gaarden sin, men intet spor fra gaarden dit op! —?

Ola R. Alfstad.

* * *

En gammel kone i Bang læste Alfstads julehistorie med spændt opmærksomhed. Da hun var færdig sukkede hun og sa: Hvad Alfstad har skrevet er nok en begivenhed, som alle vi gamle godt kan erindre, om vi i aarevis har holdt os taus og ikke pralet af disse ting. I gamle dage trodde vi det bedst at holde inde saa meget som muligt med saadanne uforstaaelige ting som foregik imellem himmel og jord i naturens

rike. Men efter som denne gamle historie er kommen paa prent, vil jeg lægge til hvad Alfstad har glemt. Guttorm Oldre var ikke alene paa denne fart hin juleaften. Hans lille søn Knud var med, og han var da en ti aar gammel. Vesle Knut forstod ikke hvad slags julekreier han var med i, men trodde sikkert at det var ungdommen paa Bangs vestre side, som var ude en lysttur og prøvede den nylagde haalis paa Bangsmjøsen. Faderen, som godt forstod hvad slags sølge de havde været med, sa ingen ting til gutten for ikke at forskrække ham. Det er rigtig som Alfstad siger, Guttorm fik gaa tilbage da han havde holdt sølge op til hjemmestæderne. Ligeledes syntes han at Vesleknut trilstede bag ham hjemover. Men ikke saa; det var bare en indbildning som juleveierne havde indgdyt ham da de lod ham fare. Resten af juleaften havde forældrene stor ængstelse for gutten som ikke var kommet hjem. Men i jolsprætningen kom han springende hjem samme vei som faderen var kommen. Noget af Bennisjerne som var ude for at fodre hesterne tidlig den morgen havde lagt merke til Knud da han kom springende som en hjort. Den røde topluen veiede som et flag snart hid snart did og stundom stod den bent tilveirs som en hanekamb.

Nødleit og anpusten som han var begyndte Vesleknut at fortælle: O nei, O nei! hvormegen moro jeg hadde ikveld med ungerne paa Berge. Det var stedet han trodde han hadde været, og hadde ingen anelse at det var underjordiske barn han hadde leiket med — — Nei, saa god og fin julemad som disse folk paa Berge hadde har jeg aldrig set før, og vi fik gaa op til bordet og spise og drikke saa meget som vi vilde hele kvælden. Men de hverken sang eller leiste saasom du far og mor gjør om juleaften. Men baade Thor og konen hans søgte at gjøire det saa morsomt og hyggeligt som de kunde for os. Thor spogte og sa til mig at jeg kunde saa forlove mig

med den ældste vakre datter Genrika — det var hendes navn — og naar vi blev ældre kunde vi bli gifte. Vi var som de sagde, jævnaldrende, og at bli forlovet saaledes juleaften skulde ha stor betydning for fremtidig lykke. Men jeg bare lo, men tænkte meget. Og jeg saa bort paa den vakre pige naar jeg tænkte de ikke la merke til det. Hun syntes saa inderlig vakker som hun stod der høi og med de røde kinder og brune øine og langt, frodigt haar, der hang hende løst nedover hendes vakre ansigt. Jeg likte hende grepa godt, og hun syntes at gjengjælde alle mine sømme blik og følelser og gjorde flere forsøg paa at kjærtegne mig og slaa armene om mig. Men ved hvert forsøg veg hun tilbage som om hun ikke kunde mægte at udføre sit forfæt. Det var salmebogen som laa i min lomme, som hindrede.

Midt paa gulvet stod et prægtigt, prydet juletræ. Gamlefolkene satte sig hver paa sin stol og bad os hørn at stille os rundt træet og lese lidt, som de kaldte det, og ta til os af de deilige frugter træet var behængt med, saasom julkertty og æbler med mere. Grenene bugnede under tyngden af alle de vakre julegaver som hang derpaa, adresseret til hver enkelt af børnene i huset. Paa en af de nederste grene af træet blev jeg var et lidet forseglet brev med mit navn paa. Det var skrevet med rødt blæk og mit fulde navn stod greit og tydeligt. Jeg løste det forsigtigt fra grenen og gik bort i en krog, aabnede det og læste: Hr. Ungkarl R. G. D. Jeg elsker dig i løn, Du er min julegave saa skjøn. Men drøit det er mig at komme dig nær, Formedelst den ting som i lommen du bær. Genrika—

Knud kom nu ihu salmebogen, som hans mor hadde lagt i hans lomme da hun om morgenen pyntede paa de klæder han skulde bruke om juledagen naar han skulde gaa til kirken, idet hun vilde hindre ham fra at glemme den. Som han saa

ledes stod ved Genrikas side tog han bogen op af lommen og saa paa den og udbrød: — No i Søsøn! tru kji ho mor ha lagt salmeboke i lumma mi idag! — Med det samme forsvandt altsammen, baade folk og hus med al dets herlighed, og Knud stod der igjen alene paa en stor snefon, lidt nedenfor førstnævnte hjemstøl. Han for affted saa fort han kunde i sporet efter sin far. Dette er alt jeg kan erindre om denne historie, siger den gamle kone i Vang. — R.

Lauksarsvijsa.

Grede redaktør og Sambands læsere!

Det er ligesom jeg synes, jeg ogsaa burde prøve at jende ind et stykke til Samband og sige til alle, som har ydet sit til at gjøre det saa godt og interessant som det er. Naar vore forældres minder, deres sæder og skikke ruller op for os i Sambands spalter, da flyver tankerne tilbage til det hjem vi forlod. Jeg tænkte da at folk fra søndre Mordal især kunde ha høit til at læse nogle ord om Rub Amundsen Rustebakke. Han var født paa Rustebakke i Bægdalen 28 Oktober 1807 og blev gift med Dlaug Goplerud fra Gedalen, i Vagn kirke, af Pastor Øivold, den 5te Juli 1838. De udvandrede til Amerika i 1861 og bosatte sig ved Black Earth, Dane Co., Wis., hvor han blev en god støtte for pastor John Sjeld, i raad og daad, som religionskolelærer, kirkesanger, og med ledelsen af menighedens sangkor. Men allerede den 26 August 1864 døde han efter et kortvarigt sygeleie.

Rub var i sin ungdom meget opfindsom og lærenem. Han var af væsen glad og munter og bredte hygge om sig allevegne ved sine mange digt og viser, hvoraaf jeg gjengiver „Lauksarsvijsa,” som han digtede samt komponerede melodi til. Den

sfildrer ganske godt forholdene som de var den tid, og blev
junget af saagodtjom hver mand, kvinde og barn i Murdal da
vi forlod Norge i 1866.

Pilot, N. Daf.

Anton Rustebakke.

(Vi husker at i 60 aarene hørte vi Lauskarsvija junget af
nykommere, og at nogle gutter ifra Bang, som kom over i
1865 sang den i en form der afveg betydelig fra den her af
af Mr. Rustebakke angivne. Det var især bondens replikker,
i flere vers, som adskilte sig fra det her anførte. — Red.

L a u s k a r s v i j a.

Lauskar'n:

Jeg er saa fro, jeg er saa glad,
Jeg er min egen herre.
Jeg agter ingen spørge ad
Om hvor jeg helst skal være.
Som husmand eller tjenestgut
Om morgen tidlig fordres ut,
Da lyder jeg mine egne bud
Og er min egen herre.

Bonden:

Sa hør du lauskar, hør du mig,
At tjene var dig bedre.
Dig kost og løn saa giver jeg
Og lidt vil jeg forære;
Den gode mad saa skal du saa;
Kjøbskaal saa tar vi i derpaa,
Saa skal det hele aaret gaa.
Tag derpaa denne daler.

Lauskar'n:

Stedpengerne dem tar jeg ei,
Jeg vil dem ikke have
Jeg gir dem . . . , jeg gaar min vei,
Jeg agter ei din gave.
Jeg trenger ei til dram af dig,
Det aag du ei jaar lagt paa mig,
Jeg kjender nok din treisfe svig.
Jeg være vil min herre.

Bonden:

Nu blir du værre, nu end før,
Du ingen ting vil prøve.
Nu vil jeg skudje dig paa dør,
Din sang ei lenger høre.
Til du blir nødig kan du gaa;
Da kan jeg nok en krakje saa
Til arbeids, naar jeg kalder paa,
Saa ofte som jeg lytter.

Lauskar'n:

Fortjenes arbeid, bydes frem
Imorgen som jeg venter,
Da gir de mig som den og den,
Og pengerne i hænder.
En dag om jæn' det gaar vel an,
Med kontant penger i min hand.
Hvis ei, jeg gaar ei nogen stan.
Jeg være vil min herre.

Bonden:

Mig bonde er det jo en tørt,
At folket af mig glijer.

Jeg haver nu af Lauskar hørt,
 Han sjunger stolte viser.
 Du lauskar, du er kjeif og vrang,
 Jeg væmmes ved din stolte ang;
 Din drift og lyst er lediggang;
 Med tiden maa du lære.

Lauskar'n:

Enis ikke mig, jeg raar mig selv,
 Og til mit haandværk tager.
 Saa trænger du alligevel
 Til mig og mine jager.
 Men det som mere er, og mest,
 Jeg bliver agtet som en gæst,
 Men læl saa haver jeg det bedst,
 Som er min egen herre.

Gusmanden:

Det aag jeg bærer for min vert,
 Det kan jeg gjøre trolig;
 Jeg haver det som mig er kjærst,
 Sa, hustru, børn og bolig.
 Men, Lauskar, hvad for ting har du?
 Svori bestaar da din formu'?
 Nei, ingenting, det jeg kan tru —
 Læl kalder du dig herre.

Lauskar'n:

Jeg har min frihed helt og fuldt.
 Deri du dog er bunden;
 Du jages ud i frost og kuld',
 Og lider ondt som hunden.

I hytten vrimler din affom,
 Begrodd med smuds og fattigdom;
 Og læl saa er du stolt og grom;
 For skams skyld du det dølgjer.

Tjenestegutten:

Bejpot og læ mig ikke ud
 Fordi om jeg maa tjene.
 Saa mangen en er tjenestgut,
 Og ikke jeg alene.
 Men er det godt, jaajom du ii',
 Til aars saa vil jeg ogsaa bli
 Din kamerat, og være fri,
 Og bli min egen herre.

Lauskar'n:

Sa kom, thi jeg er borte glad
 Og lider ingen plage.
 Jeg aldrig nogen spørger ad
 Om naar jeg hjem skal drage.
 Og naar jeg kommer hjem igjen,
 Saa har jeg alle ting alen';
 Jeg er ei tjener eller ivend;
 Da sjunger jeg og kvæder.

Oldingen:

Lad fremtids glade billeder
 Dig aldrig bedrage,
 At holde det uprøvte kjærst,
 De korte friheds dage,
 Naar lykken ter sig tydelig,
 Da kan du fort bejnde dig,

Og tage mod taknemmelig
 Hvad Gud og Lykken giver.

Lauskar'n:

Det raad var bedst, jeg fik af dig.
 De andre mig foragter;
 Thi om jeg ei er dem saa lig,
 De knapt sig selv betragter.
 Hvad kan jeg om, om alle ei
 I alt saa lige ligner? Nei,
 Mens jeg det har, saa vil dog jeg
 Mit friheds navn forsvare.

En ubuden gjest.

Af S. G. B.

Samband er kanske ikke for saadanne historier, men jeg vil skrive den ned alligevel, da det haendte mig her i nybyggeraarene. Jeg tror det var aaret 1891, midt paa koldeste vinteren. Jeg laa i min nybyggerstue som stod ude paa en aabning, og der var stor sne som sog op i store sonner lidt ud fra vaeggen. Arbeiden paa den tid laa lige udenfor min stuedør og oppaa kanten af sonnen.

Det var vist saa ved midnat eller senere, jeg laa og sov og vaekkedes ved at noget kom eller dumpet gjennem doeren og langt ind paa gulvet. Da jeg taendte en fyrstikke saa jeg det var en indianer Charley R., og taendte saa lampen og fik doeren lukket. Han stod da op og begyndte at tale indianisk og bar sig ad som om han var sint. Jeg kunde paa laenge ikke forstaa hvad han mente, men saa pegte han paa en stg kniv han bar i et bælte, og saa forstod jeg tilslut, at han var sint

fordi hvide folk — „pale face“ — var kommet saa tykt at indianerne maatte ud. Han skrydte ogsaa af at han var en stærk og farlig indianer og hentydet til at han havde dræbt en hvid mand her. Jeg vidste ikke hvad jeg skulde gjøre idet jeg sad uklædt paa jengekanten og vogtede paa hans bevaegelser fremfor mig. Han saa styg ud og jeg var næsten ræd, men lagde dog tvang paa mig selv, saa han ikke skulde merke det. Jeg forstod at han var beruset og at det ikke nyttede at vise sig bare venlig. Vi var af samme størrelse men jeg trodde dog at jeg var lidt stærkere end han.

Tilslidst kom han lige indtil mig og skrød af sin styrke, men da stod jeg op, lo og sagde, jeg var heller ikke saa ussel kar, „her skal du saa kjende,“ og han stod stille og gjorde ingen modstand. Saa greb jeg over musklerne paa hans arme og klemte til haardere end jeg ved at ha klemt nogensinde før eller siden. Jeg holdt taget saalange jeg orkede — og det var ikke laenge. Han vaklede noget da han slap, breden var som strøget af ham, og han blev rigtig morsom efterpaa, og vi maatte begge drikke af en flaske som han kom frem med, men brændevinet var saa elendigt at jeg blot narrede ham ved foreslået drikning. En stund efter gif han ud, rettede paa sin væltede slæde og kjørte afsted til sin bolig bare en halv mil derfra. Næste dag forstærkede jeg doeren noget og laaste den om natten for en tid.

Jeg tænkte ikke stort over dette eventyr, men nu gjer jeg naar jeg husker paa det. Han var virkelig beskyldt for at ha myrdet en hvid mand og han trodde det vist selv, men det siges at andre begik mordet og la skylden paa indianeren, som havde været fuld. Jeg har set ham mange gange siden, og han ler naar vi træffes. Han er sine fulde jeks fod høi og ganske før af sig. (For rigtig at gjøre sig en sand forestilling om dette billede fra nordre Minnesota og hvilken klemme in-

dianeren kom i, bør man vide at fortælleren er Moseau Countys Auditor, en Sedøl der er højere end alt folket og indianerne med. — Red.)

Noget at faa forstand af.

Naar vi kommer ind paa et redaktionskontor og ser — som vi synes — mange sjsjelsjatte, spør vi os selv: hvorfor har man saa mange arbejdere, det kan da vel ikke være arbejde til saa mange? Mungen som faar „Samband“ af dem som bor udover landet her og der, og som ikke har sat sig ind i dette arbejde, mener nok at han fortaar sig paa det, og naar der holdes husraad blir dommen: „Ja, en dollar aaret for Samband er formeget. Papirprisen ved jeg nok ikke, men billigt er det, og arbeidet, det tar ikke lang tid for disse, som driver med saadanne ting. De er svært haendige og oplærte, ja da.“ Vi skal se lidt paa hvormeget arbejde det er:

Sperenejste indsendt artikkel læses igjennem af redaktøren, som gjør de grammatikalske rettelser, han finder at være nødvendige. Der kan være saa eller ingen fejl, og der kan være mange og store — mindre og mere arbejde. Men det hænder dog at det meste af stoffet maa skrives helt om igjen. Saa gaar haandskriftet til sætteren og blir sat. Det gaar da til redaktøren og han læser korrektur. Saa tilbage til sætteren, hvor de af redaktøren fundne fejl blir rettet. Saa læses atter den rettede korrektur, som atter gaar til sætteren for igjen at rettes.

Abonnentslisten maa rettes rigtig og forsigtig hver maaned, og det er ikke saa let, men noksaa vanskeligt arbejde, da en og anden ikke skriver sit navn og sin adresse tydelig og ellers ikke skriver sine sætninger forstaaelige. Den stakkels redaktør er bare et menneske og ikke „alvidende.“ Saa, om en gjen-

ganger af Sjur Sivop skriver, „... Indlagt \$. . som De bedes bladet jendt til Kari Hystjynbaane mit.“ ja burde ikke redaktøren klandres fordi han ikke forstod meningen; ei heller om han ikke er saa heldig at saa utydelige navn og adresser tydet ret i alle tilfælde.

Naar vi da ved at hvert enejepte pund papir, trykning, indpakning, porto, og alt, maa betales for, og der er mer af dette arbejde end vi har nogen anelse om, og den stakkels redaktør ikke har raad til at leie hjelp, men maa sidde hver kvæld med korrekturlæsning, rettelse af listen, og bearbejdelse af indsendelser, saa forundrer det os slet ikke at han maa gribe til pennen, nu og da, for at skrive et fradbrev til en og anden efternøler, med haab om at saa ind nogle daler til at „slite“ sig igjennem paa et vis, for ikke at tænke paa betaling for sin egen tid og sit eget arbejde.

For min del er jeg glad saalænge jeg kan saa alt dette junde og alfidige læsestoff som Samband lægger tilrette for en dollar aaret. Er der nogen som ikke deler min mening kan man jo gjøre et forsøg selv. Man kan, til at begynde med, kjøbe sig en haandpresse, skrive, sætte, læse korrektur, o. j. v. og lave til et „blad“ som er efter „min smag“, og saa kan man begynde at samle abonnenter. Saa vil man snart se at man tog vand over hovedet, at det er ikke saa let og ligetil.

Avertisjementer er der penger i for bladet, derjom man har nok af dem. Jeg er sikker paa at Samband kunde fylde side efter side derjom det vilde ta ind af den overflod af kvafsalver og humbug avertisjementer som man møder allevegne. Samband har sat sig til opgave at tjene det norske folk ved at være talsmand for bygdslagstanken, levere den oppvoksende ungdom god og sund læsning og være skicket til familielæsning, for ung og gammel, og naar det saa ikke vil ta ind disse

fordærvende advertisementer, saa burde flere familier støtte og holde det, og flere virke for dets udbredelse.

N. S. Brenden.

Til Numedølerne!
Mindegave til Numedal.

Minnesota Valley Numedølsklag, en underafdeling af hovedslaget, holdt nylig møde for at komme til en forstaaelse om mindegaven.

Da det var stormende veir, var der ikke saa mange tilstede som man havde regnet paa, men interessen for sagen viste sig at være stor. Der var ikke saa liden meningsforskjel om hvad gaven skulde anvendes til og debatten om dette viste, at Numedølen er baade snærtænkt og grundig til at forsvare sine meninger. Man antog tilsidst følgende forslag: Besluttet at vi subscriberer til en mindegave til vor fødebygd med den forstaaelse, at gaven anvendes enten til et fond til hjælp for fattige og syge i bygden, eller til et alderdomshjem, efter som man maatte blive enig med formandskabet i sin fødebygd om." Dernæst paalagdes sekretæren at indlede korrespondance med vedkommende myndigheder i Numedal, for at komme til en beslutning om gavens anvendelse. En subscription blev derpaa optaget, hvorved følgende tegnede sig:

N. G. Meierjon, Thomas Olson, Engebret Kittilsland, P. D. Kittilsland, Ole Kittilsland, hver \$50. Ole S. Flaata, Knut Skogen, hver \$30. Ole N. Tufto, Mrs. Guri Gryting, Sven D. Kolién, hver \$25. Tosten Skogen, \$20. Sillef Kolién, D. S. Mogan, Salvor Selgesen, Thor Selgesen, N. E. Gryting, D. D. Enestedt, hver \$10. Mrs. Liv Eide \$7. Tollef Meierjon, Ole Meierjon, Salvor Guseby, Alfred Pederjon, Theodor Enestedt, E. G. Enestedt, E. E. Enestedt,

Nars Tufto, Salvor Kravig, L. N. Rudy, Emil Johnson, Jens Gunelson, Theo. Collin, Sillef Salvorjon, hver \$5. Til sammen \$542.

Subscriptionen her i dette nabolag er endnu ikke afsluttet og med bladets tilladelse skal vi jende liste senere.

Det er tanken at man giver sin mindegave hver til sin fødebygd, d. v. s. Roringerne giver til Nore, Beglingerne til Beglid o. s. v.

Alle bidrag eller subscriptioner til mindegaven sendes til S. S. Strom, Hillsboro, N. Dak., som forestaar indsamlingen. Det er en æresjag for alle Numedøler at være med paa dette, enten de er fødte her i landet eller i Norge, og vi venter at se en opvaagen og en deltagelse som aldrig før. Det er den eneste gang vi som et norsk-amerikansk folk kan vise vor fødebygd denne glæde og ære.

Eders for jagten

D. D. Enestedt, Sekr.

Sacred Heart, Minn.

64 sider maanedes.

Som man ser har Samband begyndt at udkomme betydelig forstørret — med en udvidelse paa 16 sider, saa at heftet er vokset til 64 sider foruden omslaget. Det er nu vel et aar siden vi lagde 16 sider til den oprindelige størrelse paa 32 sider. Saa at det er nu dobbelt saa stort, og koster kun det samme som før. Vi haaber, alle Sambands venner og læsere er fornøjet hermed, og at de vil vise sin paaskjønnelse paa saadan en praktisk maade at vi finder dette skridt lønnende. Man maa skjønne at der skal en betydelig tilføjelse af abonnenter til for at møde de forøgede udgifter; men vi har den tro at vi ikke blir skuffet i vor forventning, at man vil gjøre jaameget mer

for udbredelsen. Det skulde, synes vi, bli et baade lettere og mere fornøieligt arbejde at faa nye tilfættelser til den stedse voksende læsefreds. Til dem som har sagen særdeles paa hjerte — og det skulde vel alle de ha, som er saa interesseret at de maaned efter maaned gir af sin tid til bladets læsning, for ikke at nævne den omstændighed at de koster penge paa det — til alle disse vil vi henvende os med begjæring om at forene sine bestræbelser med at samle nye abonnenter nu, gennem denne maaned. Det er jo at „løfte i flok“ som skal bringe de store resultater.

Det er ikke alene udgiverne som vil ha glæde og gavn deraf. De mange forfattere fortjener saamegen paafjænnelse og opmuntring som nogen. De har givet læserne det bedste resultat af deres tænking, og har givet det frit for den sag, som Samband repræsenterer. Naar denne flok mænd gjør alt dette og intet andet har faat eller fordret for det end læsernes tilfredsstillelse, saa burde disse finde det krævet af dem at de bestræber sig for at der blir flere og flere som faar nyde godt af hidragsydernes stræv.

Samband har altjaa vokset sig dobbelt saa stor som oprindelig, og prisen er endnu den samme. Det skal den nok vist fremdeles bli. I det mindste er der ingen tanke om at forhøje den, og lavere kunde den ikke sættes uden stort tab. Men blir der den rette tilgang af abonnenter saa blir der ganske vist ogsaa mer udvidelse, det er, større hester.

Bladets udbredelse beror hovedsagelig paa hvorvidt dets læsere vil ta sig af sagen, nemlig tingene abonnenter. Nu kender vi nogen som har forsøgt at faa naboer eller venner til at abonnere, men klager over at de intet kan gjøre. Andre, derimod, har været rigtig heldige. Det kommer nok an paa hvorledes man griber tingene an. Man maa huske paa at der er saamange henrynløse agenter for alle mulige blade, og at

disse har gjort publikum yderst mistænksom mod ethvert forsøg paa at tingene paa abonnement. Derfor maa man ikke simpelthen gi sig med den første afvisning man faar. Og saa er det nok at la sig overbevise med vanskelighed, og dette bør den komme ihu som vil interessere nok i endog saa god en ting som Samband. Og man burde huske paa at det er en god sag og et fortjenstfuldt formaal, at virke for udbredelsen af god læsning. Du læser, ved at læsningen i Samband har været saadan, og du ved ogsaa at der har stadigt været fremfærdt og forbedring. Stoffet er nyt og skriver sig fra paalidelige forfattere. Saa er bladet frit for avertissementer hvorimod nogen kan ha noget at indvende. Naar du ved at du gjør vel ved at faa andre til at ta bladet, og du saa husker paa, at hvad du gjør derfor vil sætte udgiverne istand til at belønne dine bestræbelser med bedre og bedre blad, saa skulde du vel ikke ville nøle med at ta rigtig fat, og med det faste forjætt at finde først en og siden flere som du faar indført i Sambands læsefreds.

Gjør Samband til gjenstand for samtale blandt din omgangskreds. Lad dine naboer faa se det nu og da, men helst uden at laane det ud altfor meget. Tal til folk om dette eller hint i bladet. Det at du viser interesse i hvad du har læst i det, vil smitte dine omgivelser og ofte gjøre meget mere godt end en hel del almindelig reklame, der roser bladet i almindelighed. Men glem ikke at resultatet bør bli at der lægges nye navn til listen over de regelmæssige læsere af Samband.

Fra H. S. Senator Knute Nelson.

I et brev fra Senator Knute Nelson udtaler han sig om Samband saaledes:

Jeg liker Deres lille magasin svært meget, især i dets nye

skikkelse. Jeg fandt det lidt vanskeligt at læse Valdriisdialekten, men siden De har lagt an paa det almindelige bokmaal finder jeg mig vel tilrette. Jeg synes svært godt om de artikler, som omhandler de tidlige pionerers historie i de forskjellige gamle settlementer. Jo mere De har af saadanne ting jo bedre

Og i et senere brev skriver han videre:

Deres opgave bør være at saa oprettet et førsteklases magasin for vort folk i dette land, og med det maal for sig vil De lettelig se hvorledes De skal styre frem. Det kan komme til at gaa lidt langsomt, men De har gjort store fremskridt i de sidste par aar og dersom De fortsetter paa samme vis vil De naa maalet tilsidt.

* * *

Disse brudstykker af brev, vi har faat fra Knute Nelson, viser noksom at han er interesseret i bygdelagsbevægelsen. Han har helt fra oprettelsen af Valdriislaget fulgt med, og har læst Valdriis Helsing og senere „Samband,“ og det har været os til stor opmuntring at saa vide om hans sympati med hvad vi har strævet at gjøre i denne retning. Enhver af vore læsere ved hvor fuldt senatorens tid og kræfter er optaget af hans pligter og interesser i hans embeds medfør: og naar han alligevel finder vort arbejde vigtigt nok til at afsjænke det af sin tid og stadig følge med dets gang, saa synes vi at det fortjener samme interesse fra dem som har langt mer tid og leilighed for det. Vi haaber at bekjendtskab til Knute Nelsons her udtalte interesse og opmuntring vil opmuntre ogsaa vore læsere til at fremskynde farten i løbet mod det maal alle ved vi har tat sigte paa, nemlig at gjøre Samband til det norske folks familieblad eller magasin.

Brev fra en mangeaarig abonnent.

Det er saa let for mange af os at glemme abonnentspengene, baade for et og to aar. Dette er for galt baade for redaktøren, styret og for hele sagen. Lad os derfor „get a move on ourselves“ og betale op. Naar alt kommer til alt, saa er det nok en hjertesag for os alle at opretholde minderne fra de kjære hjembygder landet rundt. Derfor lad os ikke bedes mange gange om at yde vor skjerv i behørig tid, men villigen byde en hjælpende haand i at vedligeholde jagaer, legender og barndoms minder fra det land vi forlod, det land mod den evige sne, „midnatssolens land.“

Nu Samband har sendt
Abbonenter bud: —
Kom med kontingent!
Kom med pungen ud!

Saa sender vi de center
Lige godt idag —
Hele styret venter,
Det er fælles sag!

Da vil Beblen smile,
Hans kind faar nye ryn;
Leif og alvor ile
Under hans lune bryn.

Saa læser vi om landet
Hvor vores bugge stod,
Deraf blir helt opmandet
Af minder vi forlod.

Nok jaar vi ogjaa høre
Om haardt nybyggerliv,
Svad kraftig haand kan gjøre
For nordmand og hans viv.

Og naar vi ere borte,
Naar hørn staar ved vor grav;
De minder vi opsparte,
De fjært vil holde af.

Mojcau, Minn.

R. E. Bold.

Om gamle regninger.

Nylig sendte vi atter en skrivelse til de ganske mange paa vor liste, som i længere tid har modtaget bladet uden at betale eller paa anden maade melde noget. Denne gang har vi faat flere svar end almindelig. Det har vist sig at vi havde ret i vor slutning, at det i regelen var bare forglemmelse og efterladenhed; thi flere af dem har sendt pengene med undskyldninger og selobebredelser. Nogle saa har skrevet at de har haft mer eller mindre modgang, saa de ikke har været istand til at betale. Nogle har taget os i skole fordi vi venter at saa noget fra dem eller vil ha noget. Enkelte negter simpelthen at gjøre noget, men negter ikke at de har modtaget bladet og faat regninger for det. Dvertimod de tilstaar det. I et par tilfælde er abonnenter døde for længere tid siden og arvingerne har siden modtaget bladet men ingenting meldt, men nu fragaar de al forpligtelse endog for det den afdøde skyldte saavel som for det som senere er blit lagt til det. „Vi har intet med det at gjøre“ siger en; men for at „bli kvit“ os vil han betale. Det maa ikke her glemmes, at alle disse nølere har modtaget færslige henvendelser til dem gang paa gang, men har ikke

svaret førend nu. Det har været umuligt at saa vide noget om deres ønsker eller vilje. Saa fort vi jaar vide at nogen vil ha bladet stanset, stryger vi hans navn, eller skriver til ham om hans skyld om han staar til rest eller kanske søger at saa vide aarsagen til opsigelsen. Vi gjør vort bedste for at ha listen i orden til alle tider. Men naar man ingen besked gir os saa kan man ikke vente at vi kan vide hvad man ønsker af os.

Hvorfor ikke stryge alle disse nølere? — Fordi vi ikke ved hvem som vil ha sit navn strøget. Det har været vor regel at rette os efter abonnenternes udtrykte ønsker, og det er uhyre let at gi den tilkjende, og kan gjøres gennem postvæsenet uden mindste udlæg. Det har vist været klart nok at vi har troet at enhver mener at betale, indtil han gir varsel om at slutte. Det er ligeledes indlysende at den som vil slutte maa betale det han maatte træffe til at skyldte eller i det mindste undskyldte eller forklare sig. De som modtar bladet og modtar vore regninger for det forstaar vist at vi venter at saa det som tilkommer os.

Det sker af og til at nogen nævner naar han betaler, at han vil ha bladet stanset naar tiden er udrundet, men naar det ikke er sket saa er det fordi at vi ikke kan huske det i alle tilfælde; og det kan jo da af vedkommende bli rettet paa uden virkelig uleilighed gennem posthuset. Vi tror at det var bedst at mene vel om os, thi vi vil gjerne staa paa bedste fod med alle, og naar nogen jaar bladet om han et aar før har sagt at det skulde slutte at komme ved en bestemt tid, saa tænke bare paa at vi har saa altfor meget at gjøre at vi kan ikke altid lode op hvad enhver har sagt længe forud.

Det som foraarjager mest ulempe er abonnenters forflytning eller adresseforandring, uden at tænke paa at gi os besked. Naar saa postmestere ikke gjør sin pligt — ikke sender varsel om at bladet er „unclaimed“ men kanske leverer det til nogen anden (ofte abonentens bror, nabo, eller andre) og saa

endelig vedkommende faar et af vore breve med regning „forwarded“ til sig, saa blir vi beskylt for at ville ha penge for det som man ikke skylder for.

Saa er der en del individer som lader det gaa lange tider, og efter at ha faat en del paamindelser endelig vaagner op og negter at modta bladet — og vi faar besked fra postmesteren, at det er „refused.“ Saadanne folk betaler i regelen aldrig. De fragaar sin skyld. De er „dead beats.“

Johnson's merkelige drømme om Himmel og Helvede. Ved R. R. Rudie. Forfatterens Forlag 1912. Dette er titelen paa et hefte indeholdende to digt af hvilke det ene skildrer digterens drøm om et besøg i det førstnevnte sted, det andet skildrer et syn af underverdenen. Den kjendte forfatter skildrer sine syn paa sin vanlige livlige maade. Heftet faaes fra forfatteren for 10c stykket, ved at skrive til 429—19th Ave So., Minneapolis.

Paragraphs of a Pedestrian, by N. Tjernagel, Published by Mohn Printing Company, Northfield, Minn. 75 pp., price 30 cents. Dette er en norsk-amerikaners skildringer af sine oplevelser og indtryk af folkelivet og naturen, under hans besøg og vandringer i hans folks hjembygder i Valdris, og især i Jotunheimen. Skisserne er meget livlige og ligefremme og vel værd at bli læst. Det er flere gode billeder. Bogen kan faaes af forfatteren i Story City, Iowa eller af forlæggerne.

Liste over bygdelagene,

med først hvert lags formand, dernæst det sekretær:

Valdris Samband, A. A. Wehlen, 3109 Dakland Ave., Minneapolis, Minn.; A. M. Sundheim, Minneapolis, Minn.

Telelaget, A. A. Trovaten, Fargo, N. Dak.; S. B. Salvesson, Fargo, N. Dak.

Hallinglaget, Dr. Olaf Th. Sberping, Fergus Falls, Minn.; Prof. J. P. Hertsgaard, kindred, N. Dak.

Rumedølslaget, H. H. Strøm, Hillsboro, N. Dak.; D. O. Enes-tvedt, Sacred Heart, Minn.

Gudbrandsdalslaget, Rev. L. P. Thorkvein, St. James, Minn.; Ivar Olstad, 1302 Washington Ave. So., Minneapolis, Minn.

Frønderlaget, konsul H. Bendek, Grand Forks, N. Dak.; Prof. J. Dorrum, Fergus Falls, Minn.

Nordlandslaget, Rev. J. A. Johansen, Spicer, Minn.; Julius Bauman, Carlton, Minn.

Cognalaget, Rev. J. A. Urnes, Osage, Iowa; Prof. S. P. Ron-nei, 1407 W. 5 St., Sioux City, Iowa.

Selbulaget, A. O. Serum, Halstad, Minn.; D. H. Uglem, Prince-
ton, Minn.

Vosselaget, Rev. A. Øfstedal, 1138 N. Leavitt St., Chicago, Ill.; L. L. Torgerfon, Kiewit, Minn.

Satesdalslaget, Bj. Bjørnaraa, Wanke, Minn.; G. Grundesen, Twin Valley, Minn.

Nordfjordlaget, Rev. R. J. Meland, Lodi, Wis.; Rev. A. An-
derson, La Crosse, Wis.

Landingslaget, H. A. M. Steen, Northfield, Wis.; C. H. Beck,
Lake Preston, S. Dak.

Totningslaget, John C. Gran, Spring Grove, Minn.; M. P.
Thune, 2247 Fillmore St. N. E., Minneapolis, Minn.

Fjerdølslaget, N. T. Moen, Fergus Falls, Minn.; Ole Hoi-
berg, Kathryn, N. Dak.

Spindmørslaget, Dr. H. Hjelde, Abercrombie, N. Dak.; Rev. T.
Mørstad, Dwight, N. Dak.

Njosenlaget, Th. Gundersen, Beloit, Iowa; O. M. Onsum,
Highwood, Ill.

Sadelandslaget, T. A. Walby, Hudson, Wis.; Per Jacobson,
Hudson, Wis.

Solunglaget, Amund Østmo, Grand Forks, N. Dak.; C. M.
Berg, McIntosh, Minn.

Sigdalslaget, G. T. Brattelien, Rothsay, Minn.; G. T. Hagen,
Crookston, Minn.

Wisconsin Telelag, Rev. S. E. Urberg, Blair, Wis.; John Hel-
land. (Afdeling af Telelaget.)

Jowa Teleslag, Rev. A. J. Torgerjon, Lake Mills, Jowa; L. S. Tweed, Lake Mills, Jowa. (Afdeling af Teleslaget.)

Tinnsjølaget, Halvor Odegaard, Oldham, S. Daf.; Lars Stenson, Oldham, S. Daf.

Sundals-Ohsfendalslaget, E. G. Gladwed, Lake City, Minn.; D. J. Gravem, Towner, N. Daf.

Hardangerlaget, S. S. Tveit, Albert Lea, Minn.; S. A. Jordahl, Siouy Falls, S. Daf.

Stavangerlaget, Rev. E. J. Eastvold, Jewell, Jowa; Berthel L. Bellefon, Jewell, Jowa.

Søndhordlandslaget, Rev. L. D. Thorson, Eagle Grove, Jowa; Oscar Ostrem, Jewell, Jowa.

Vinger, Odalen og Eidsfogen Samlag, J. E. Jacobson, Dazeh, N. Daf.; Christian Chr. Lund, Keenah, Wis.

Hordalag (Horder og Bergensere), N. S. Hoffstad, Augsburg Sem., Minneapolis, Minn.; Roy Eide, 2414 4th St. N., Minneapolis, Minn.

Minneapolis Teleslag, Hans Erickson; L. O. Dahl (Afdeling af Teleslaget.)

Søndfjordlaget, Rev. J. Nedal, Gendrum, Minn.; Prof. J. L. Nydahl, Minneapolis, Minn.

Tvillingbørnes Stavangerlag, B. A. Clepp; Alfred Adsem.

Hjem til Norge i 1914.

Har du tænkt dig hjem til Norge til de store høitideligheder 1914? Paa samme tid kan man besøge udstillingen. Forberedelsen for den store Norgesfærd er nu i fuld gang. Gøet skib direkte fra New York til Norge. Mange fremragende nordmænd har allerede tegnet sig. Her gives den bedste anledning. Lad mig faa lov at forklare min plan, dette er til din fordel, skriv idag til

S. O. Ostad,

2018 Lyndale Ave. S.,

Minneapolis, Minn.

DEN KATOLSKE FARE.

Bogen om Gustav Adolf og Trediveaarskrigen og den katolske Fare i Amerika, af A. Fryxell, Dr. H. G. Stub o. a., indb. \$1.00, heftet 75 cents, portofrit, faaes ved at skrive til udgiveren, Rev. E. Jensen, 2516 14th Ave. S., Minneapolis, Minn. — Paa det kraftigste anbefalet af U. S. Senator Knute Nelson og kirkebladene.

Et Spørgsmaal til Forældre

Ønsker De at Deres børn maa have de samme interesser som De selv?

Ønsker De at Deres børn maa vedligeholde kærligheden til det folk fra hvilket de stammer?

Ønsker De at Deres gutter og piker maa omfatte med interesse de skoler som nordmænd har bygget, de kirker som nordmænd har reist, de foreninger og samfund som nordmænd har stiftet, det arbejde som nordmænd har utført i sit nye fædreland?

Ønsker De at Deres gutter og piker maa holde det for ære at de er nordmænds ætlinger?

Hvis De ønsker at disse ting maatte være og vedblive, da maa De faa Deres børn interesseret i læsning som fremholder nordmændenes liv og nordmændenes virke. At vække saadan interesse er den opgave som bladet NORWEGIAN-AMERICAN har sat sig. Vil De støtte denne opgave, saa faa bladet i Deres hjem. Frit prøveeksemplar faaes ved at skrive til

NORWEGIAN-AMERICAN

Dept. C.

Northfield, Minn.

Houses and Lots in Minneapolis for sale on easy monthly payments.

If you can't buy a house, buy a lot or two.

You are saving up money every month but how much interest are you getting on it? Possibly you are getting 3 or 4 per cent when you might as well be getting 10, 12 or 15 per cent by investing your savings in property in a rapidly growing city like Minneapolis. Minneapolis is bound to grow, as it is the railroad center of the great Northwest where thousands of people establish homes every year. Think it over. Think how much you are losing every year that you might as well have earned with your money without any further effort than simply by investing it in the right kind of property. Write me for information.

If you have a Merchandise stock or land you wish to trade I can handle it for you.

H. INGVALSON

729 PLYMOUTH BLDG.

MINNEAPOLIS, MINN.

Lutheran Publishing House

NORTHWESTERN BRANCH

322 So. 4th St.

MINNEAPOLIS, MINNESOTA.

Vi har paa lager komplet udvalg af bibler, salmebøger og god literatur baade i det engelske og det norske sprog. Skriv efter katalog, der tilsendes frit. Skriv til vort Decorah, Iowa hus for pris paa indbinding af bøger, tidsskrifter, osv.

Roald Amundsens Færd til Sydpolen. To store Bind.
Ca. 1000 Sider, ca. 400 Billeder.....\$7.50

Hans Nilsen Hauge og hans Samtid. Et Tidsbillede fra omkring Aar 1800. Tredie Oplag, med Billeder og Facsimiler. 512 Sider, smukt Originalbind.....\$2.70

Gleditsch, Th.—Engelsk-Norsk Ordbog. Nylig udkommet og derfor maaske saa god som nogen Ordbog nu. 1206 Sider, 5x16½. Godt Bind.
.....\$2.00

Bjørnson, Bj.—Gro-Tid. Breve Aarene 1857 til 1870. Af Halfdan Koht. To Bind, 368 og 418 Sider. Indbundet.....\$5.35

Troels-Lund.—Historiske Fortællinger, Tide og Tanker. 4 Bind paa 400 store Oktav Sider hver. Smukt Originalbind.....\$8.85

Troels-Lund.—Dagligt Liv i Norden i det sextende Aarhundrede. Illustreret Udgave. I—XIV. I syv smukke Originalbind med Læderryg...\$13.85

The Free Church Book Concern

322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Wholesale and Retail Paints and Supplies.

COMPLETE ASSORTMENTS

Pratt & Lambert's Varnishes
Lowe Brother's Paints
Moore's Muresco
Eagle White Lead
Adams' Brushes

Twin City Paint Company

MINNEAPOLIS.

111—113 So. Sixth

Herman S Klemesrud

sepl3
NORA SPRINGS IA